

Ma

Manlleus i calcs lingüístics
en terminologia

EUMO EDITORIAL / TERMCAT

Direcció de la col·lecció:

Rosa Colomer

Coordinació d'aquest volum:

Xavier Fargas

Han participat en la redacció:

Dolors Montes, Mònica Clotet, Agustí Mayor, Rut Vidal

termcat
centre de terminologia

Manlleus i calcs lingüístics en terminologia

Biblioteca de la Universitat de Vic. Dades CIP:

Manlleus i calcs lingüístics en terminologia / [Coordinació Xavier Fargas]

p. ; cm. - (En primer terme : criteris i mètodes per a la terminologia)

ISBN Eumo Editorial 84-9766-134-6

ISBN TERMCAT 84-393-6898-4

I. Fargas, Xavier II. TERMCAT, Centre de Terminologia III. Col·lecció 1. Català - Normalització 2. Català - Termes i locucions estrangeres
804.99-316.3

Disseny de la coberta: Eumogràfic

Maquetació: Victòria López

1a edició: novembre del 2005

© TERMCAT, Centre de Terminologia, 2005

© d'aquesta edició:

Eumo Editorial. Pl. de Miquel de Clariana, 3. 08500 Vic

Tel. 93 889 28 18 - Fax 93 889 35 41

www.eumoeditorial.com - eumoeditorial@eumoeditorial.com

-Eumo és l'editorial de la Universitat de Vic-

TERMCAT, Centre de Terminologia

Diputació, 119. 08015 Barcelona

www.termcat.net - informació@termcat.net

Impress a Romanyà/Valls. Pl. de Verdaguer, 1. 08786 Capellades

Dipòsit legal: B-45.558-2005

ISBN Eumo Editorial: 84-9766-134-6

ISBN TERMCAT: 84-393-6898-4

Queda expressament prohibida, sota les sancions establertes per la llei, la reproducció total o parcial d'aquesta obra sense l'autorització escrita dels titulars del copyright, tant si és feta per reprografia o per tractament informàtic com per qualsevol altre mitjà o procediment. Queda igualment prohibida la distribució d'exemplars d'aquesta edició mitjançant lloguer o préstec públics.

ÍNDIX

Introducció	9
1. Conceptes	11
1.1 La terminologia i el fenomen del manlleu	11
1.2 El manlleu en els llenguatges d'especialitat	12
1.3 El sistema lingüístic davant del manlleu	13
1.3.1 Formes alternatives	13
1.3.2 Adopció	14
1.3.3 Adaptació	15
1.4 Noves perspectives en el tractament dels manlleus	18
1.4.1 Globalització cultural i generalització del coneixement especialitzat	19
1.4.2 Introducció massiva i ràpida de manlleus	20
1.4.3 Societats multilingües	20
1.4.4 Importància de la llengua oral	21
1.4.5 Manlleu morfològic	21
2. Necessitat d'uns criteris per a regular la introducció de manlleus i calcs	23
2.1 Les raons per a regular l'entrada de manlleus i calcs	23
2.2 Les alternatives al manlleu	24
3. Criteris per al tractament dels manlleus i els calcs ...	27
3.1 Principis bàsics dels criteris	27
3.2 Manlleus que es poden incorporar al sistema lingüístic	29
3.3 Manlleus que no s'han d'incorporar al sistema lingüístic	32
3.4 Calcs que es poden incorporar al sistema lingüístic	34
3.5 Calcs que no s'han d'incorporar al sistema lingüístic	35

4. La flexió dels manlleus	37
4.1 La flexió nominal: el gènere	38
4.2 La flexió nominal: el nombre	40
4.2.1 Regla general	40
4.2.2 Manlleus acabats en vocal tònica	42
4.2.3 Manlleus acabats en <i>-s</i> , <i>-z</i> , <i>-x</i> , <i>-sh</i> o <i>-ch</i>	43
4.3 Formes de plural adaptades com a singulars	45
4.4 Sintagmes travats	46
4.5 La flexió verbal	47
5. Pronúncia i tractament tipogràfic dels manlleus	49
5.1 Pronúncia dels manlleus	49
5.2 El tractament tipogràfic dels manlleus	50
6. Conclusions	51
Annex. Termes normalitzats citats en els exemples	53

Un manlleu, igual que una creació, sempre constitueix un enriquiment i una renovació de les possibilitats d'expressió. Mentre hi hagi llengües, continuaran bescanviant paraules sense por de perdre l'ànima, perquè una llengua que viu és una llengua que dóna i que rep.

H. WALTER. *L'aventure des langues en Occident*

INTRODUCCIÓ

L'objectiu d'aquesta publicació és donar a conèixer els criteris que el Consell Supervisor del Centre de Terminologia TERMCAT aplica en l'estudi i el tractament dels manlleus i dels calcs. Després d'unes consideracions introductòries sobre el manlleu i el calc com a procediments per a la creació neològica, s'ofereix una descripció dels criteris que poden ajudar a valorar el tractament més adequat que cal donar, en els àmbits d'especialitat, a les formes manllevades, tant pel que fa a l'acceptació o al rebuig com al comportament morfològic d'aquests termes. El text es completa amb un annex amb les entrades terminològiques corresponents als termes normalitzats citats com a exemples per a facilitar-ne la consulta.

Aquest text és una actualització, ampliació i refosa dels dos criteris publicats pel Consell Supervisor els anys 1990 i 1992, titulats respectivament *Manlleus i calcs lingüístics en els treballs de terminologia catalana* i *Formació del plural dels manlleus*.

1. CONCEPTES

1.1 La terminologia i el fenomen del manlleu

En la mesura que les societats progressen i que eixamplen i aprofundeixen els àmbits de coneixement, les llengües també evolucionen, especialment en el vessant lèxic per la necessitat de denominar conceptes, realitats i fets nous, cosa que estimula la *neologia*, la formació de noves unitats lèxiques. Els *llenguatges d'especialitat*, és a dir, el conjunt d'elements lingüístics propis dels àmbits de coneixement especialitzat tècnic, científic, social o humanístic, són una de les fonts principals d'introducció de nocions noves i, en conseqüència, experimenten constantment la necessitat de crear també noves denominacions per a designar-les (*neologismes*). L'estudi de les nocions pròpies d'aquests llenguatges d'especialitat i de les seves denominacions és la *terminologia*.

Quan les llengües entren en contacte i s'enriqueixen amb l'intercanvi cultural, comercial, tecnològic i científic, incorporen en el seu sistema conceptes nous i unitats i estratègies gramaticals alienes que, amb el temps, acaben esdevenint propis. En la civilització actual, l'acceleració i la intensificació d'aquest intercanvi han comportat també l'augment del bescanvi de les denominacions que designen aquests conceptes. Els neologismes es creen generalment en la llengua pròpia de la societat en què s'han originat les nocions que designen (*llengua de partida*) i d'aquí s'exporten a la resta de llengües (*llengües d'arribada*) directament o per mitjà d'una altra llengua que fa d'intermediària (*llengua vehicular*). Aquest traspàs d'informació pot donar lloc a manlleus o calcs en la llengua d'arribada. A grans trets, un *manlleu* és un element lingüístic, especialment lèxic, que passa de la llengua de partida a la llengua d'arribada. Aquest concepte inclou tant el *manlleu directe* —que és pròpiament l'element lingüístic procedent d'una llengua de partida

que s'integra a la llengua d'arribada amb un grau d'adaptació a la nova llengua més o menys gran segons el cas— com el *calc*—que és la traducció literal d'un terme d'una altra llengua. A efectes pràctics, en aquest document s'emprarà la denominació de *manlleu* amb el sentit de *manlleu directe*, i sempre des d'una perspectiva sincrònica. Un tipus especial de manlleu és el *xenisme*, que designa una realitat pròpia d'una cultura que no té un paral·lel en la cultura d'arribada i que, per aquest motiu, resulta difícil de traduir.

En els llenguatges d'especialitat —com en la llengua general— és desitjable un cert control de les unitats noves per a garantir-ne l'encaix en el sistema lingüístic general i en el subsistema propi de l'àrea d'especialitat (vegeu 2.1).

1.2 El manlleu en els llenguatges d'especialitat

Si ens fixem concretament en els àmbits d'especialitat, el terreny propi de la terminologia, es pot observar que els manlleus hi tenen un pes important per diverses raons:

- a) El manlleu sol portar associades les idees d'innovació i de precisió semàntica, perquè sovint comporta la incorporació d'un nou radical lèxic que per al parlant de la llengua d'arribada no té associat cap altre concepte. Per exemple, el mot *cocotte* en francès designa qualsevol tipus de cassola, però en català, el manlleu *cocota* fa referència només a un tipus concret de cassola (de forma rodona o ovalada, de parets altes, amb dues nanses i amb una tapadora que disposa d'una obertura que permet la sortida del vapor); o la forma *chat*, que en anglès significa de manera general 'xerrada', i que en català i en altres llengües ha passat a designar la 'comunicació simultània entre diverses persones a través d'Internet'.
- b) El manlleu contribueix a l'estandardització internacional dels llenguatges d'especialitat. Per a afavorir la intercomunicació de les comunitats científiques i professionals, es tendeix a reduir les diferències entre les llengües de comu-

nicació tecnicocientífica. Fins i tot hi ha algunes ciències i tècniques en què la terminologia té, d'una manera més o menys explícita, un caràcter convencional que cal respectar íntegrament en qualsevol llengua, com ara certes expressions i codis utilitzats internacionalment en les duanes o en els aeroports, les denominacions científiques de la zoologia, la botànica i les ciències de la salut, la formulació matemàtica i química, etc.

1.3 El sistema lingüístic davant del manlleu

Davant de les formes manllevades, els sistemes lingüístics reaccionen d'una de les maneres següents:

- a) Recorrent a **formes alternatives** en la llengua d'arribada.
- b) Incorporant la forma original sense cap modificació (**adopció**).
- c) Adaptant la forma original al sistema lingüístic d'arribada (**adaptació**).

Vegeu tot seguit les característiques de cadascuna d'aquestes reaccions.

1.3.1 Formes alternatives

La primera possible reacció davant una forma manllevada és la cerca de formes alternatives pròpies del sistema lingüístic d'arribada que ocupin l'espai semàntic corresponent. L'ús d'aquestes formes alternatives presenta unes característiques que en fan el recurs preferible, des del punt de vista del sistema de la llengua:

- a) Si el manlleu esdevé l'única via de creació neològica, i s'abandonen la resta de recursos per a la formació de termes (vegeu 2.2), la llengua experimenta un esmussament de la seva capacitat com a mitjà de comunicació. El parlant, en aquest cas, pot arribar a considerar-la una eina poc útil

per als intercanvis comunicatius i, en conseqüència, abandonar-ne progressivament l'ús.

- b) L'ús de formes pròpies estimula la creativitat i el coneixement dels recursos del sistema de la llengua; en poden ser exemples els casos de *programari* i *maquinari* (per *software* i *hardware*), o la forma *estira-i-empeny* (alternativa a *push-pull device*).
- c) L'ús de formes pròpies pot contribuir a reforçar la concepció de la llengua pròpia com a recurs apte per a qualsevol ús, la qual cosa pot comportar també un reforç del sentiment de pertinença i altres efectes psicolingüístics.
- d) L'ús de formes pròpies sol contribuir a la transparència semàntica, és a dir, a la interpretabilitat de la forma i a la descodificació del seu significat, sobretot per a persones que no siguin especialistes de l'àrea; per exemple, per a la majoria de parlants catalans *skymarathon* és una forma més opaca que *marató d'alta muntanya*; o *kerning* resulta menys evident que *interlletratge*.

1.3.2 Adopció

Una altra reacció possible davant d'un manlleu és l'adopció directa de la forma original. Quan un terme s'adopta directament conserva amb més força els trets originals i manté un caràcter aliè a la llengua d'arribada. Tanmateix, cal tenir en compte que l'adopció sol comportar un cert grau d'adaptació, ja que en el moment en què el manlleu s'incorpora a la llengua tendeix a adaptar-se al sistema fonètic i morfològic.

Hi ha diversos motius que poden fer aconsellable adoptar un manlleu:

- perquè es tracta d'una forma molt estesa en la llengua general amb la grafia original; per exemple, *amateur* o *whisky*;
- perquè es tracta d'una forma que s'utilitza exclusivament en un àmbit molt restringit; per exemple, alguns llatínismes emprats en arqueologia com *aedes Augusti*, *damna-tio memoriae*, *fulcrum*, *imagines maiorum*, *macellum*, etc.;

- perquè es tracta de formes que fan referència a realitats físiques o culturals pròpies d'una cultura i allunyades de la cultura d'arribada (xenismes), que solen tenir un ús similar en la majoria de llengües; per exemple, els termes de geografia física que designen formacions de relleu inexistents a les zones de parla catalana com *esker*, *kame*, *klippe*, *kopje*, etc.;
- perquè es tracta de terminologia molt fixada internacionalment, pràcticament sense variacions d'una llengua a una altra; per exemple, *allegro*, *au-pair*, *byte*, *green*, *lied*, *twist*, *web*;
- perquè es tracta de termes provinents d'un antropònim o topònim en què, per un motiu o un altre, es vol fer visible aquest origen; per exemple, en denominacions de productes alimentaris (*chester*, *jarlsberg*) o de certs minerals (*larvikita*, *goethita*); cal tenir en compte, però, que alguns d'aquests manlleus, especialment en l'àmbit de l'alimentació, s'han adaptat poc o molt, sobretot si han estat introduïts fa molt de temps (*xampany*, *xerès*, *manxego*);
- perquè es tracta de termes l'adaptació dels quals en desfiguraria la forma fins al punt de fer-la irrecognoscible; de fet, aquest motiu es pot combinar amb qualsevol dels altres, o s'hi pot afegir, de manera que certes adaptacions esdevenen pràcticament impossibles; per exemple, en la terminologia del golf no sembla possible adaptar formes com *eagle* o *wedge*.

1.3.3 Adaptació

Una altra reacció dels sistemes lingüístics davant del manlleu, quan no se'n popularitza una forma alternativa pròpia del sistema receptor ni s'adopta directament, és l'*adaptació*. En adaptar un manlleu i adequar-lo a les regles de la llengua catalana, s'integra en el cabal lèxic fins que se sent com una forma pròpia. Aquesta adaptació es pot produir en el moment de la introducció del manlleu o bé fer-se gradualment al llarg del temps.

L'adaptació pot ser de diferents tipus:

1. Adaptació fonicogràfica

- a) Adaptació a partir de la grafia del terme originari.
Partint de la forma gràfica original, s'adequa la grafia dels manlleus a l'ortografia catalana. Per exemple, en manlleus com *múster* o *clúster*, adaptacions de les formes angleses *muster* i *cluster*.¹
- b) Adaptació a partir de la pronúncia del terme originari.
L'adaptació del manlleu es fa a partir de la pronúncia aproximada del terme en la llengua de partida. Per exemple, en manlleus com *pírcing* i *palet* s'ha produït una adaptació gràfica i fonètica a partir de les pronúncies originals del mot anglès *piercing* i del mot francès *palette*, respectivament.

2. Adaptació morfològica

S'adequa el comportament morfològic dels manlleus a la morfologia catalana. Per exemple, manlleus com *sandvitx* i *nyoqui* s'adapten al sistema morfològic català: *sandvitx* fa el plural regular català *sandvitxos* (i no com l'original anglès *sandwiches*); *nyoqui* en català és singular (mentre que *gnocchi* en italià és plural, ja que *-i* correspon al morfema de plural) i fa el plural regular afegint-hi una *-s* (*nyoquis*).

Els manlleus procedents de llengües amb alfabet diferent del català es traslladen a partir de la grafia o de la pronúncia originals aplicant els sistemes de *transliteració* i *transcripció* (i, si escau, d'*adaptació*) establerts per les institucions acadèmiques, les normes internacionals i els especialistes en aquestes llengües, de manera que hi hagi una coherència entre els manlleus adaptats provinents d'una mateixa llengua (*geisha*, *dashi*, *sashimi*, *sushi*, del japonès; *aualé*, *baclaua*, *fâtua*, *xauarma*, *babaganuix*, de l'àrab).

Bàsicament, la *transliteració* consisteix a representar els caràcters d'una escriptura alfabètica o sil·làbica amb caràcters

1. Es pot observar que l'adaptació parteix de la forma escrita, però que tanmateix la pronúncia original influeix en la posició de l'accent.

d'un altre alfabet, caràcter per caràcter. Es tracta generalment de sistemes d'ús internacional (sovint fixats per l'Organització Internacional per a la Normalització, ISO) per a facilitar la comunicació entre especialistes i entre llengües.² Són sistemes lingüísticament molt precisos que s'adrecen sobretot a experts coneixedors de les llengües de partida, però justament per aquest motiu de vegades resulten complexos com a propostes de difusió per al gran públic o massa allunyats de l'escriptura de les llengües particulars. L'ús en alguns casos, per necessitats de precisió, de signes diacrítics dificulta igualment la difusió d'aquestes formes, que solen ser difícils de reproduir amb els tractaments de textos més a l'abast. L'omissió dels diacrítics, d'altra banda, condueix a solucions inadequades i a pronúncies errònies.

Les dificultats de difusió de la transliteració han fet necessària la creació, en cada llengua, de sistemes de transcripció propis que simplifiquin la transliteració i facilitin la introducció dels nous conceptes. La *transcripció* consisteix a traslladar, per mitjà d'un sistema de signes de conversió, els sons d'una llengua de partida a una altra llengua. En la transcripció se simplifiquen els sons i s'eviten els diacrítics més inusuals perquè la grafia sigui reproduïble amb els mitjans tipogràfics habituals (en detriment, per tant, de la fidelitat a la pronúncia de la llengua de partida). Les solucions de transcripció no són internacionals, sinó que varien en cada llengua (s'adeqüen a unes determinades convencions ortogràfiques), però donen lloc a formes que els parlants de la llengua d'arribada poden identificar i llegir amb una fonètica aproximada a la de la llengua original.³

2. L'Organització Internacional per a la Normalització ha establert sistemes de romanització de caràcters ciríl·lics (ISO 9:1995), de caràcters àrabs (ISO 233:1984, ISO 233-2:1993 i ISO 233-3:1999), de caràcters hebreus (ISO 259:1984 i ISO 259-2:1994), de caràcters grecs (ISO 843:1997), de caràcters japonesos (ISO 3602:1989) i de caràcters xinesos (ISO 7098:1991), entre d'altres.

3. L'Institut d'Estudis Catalans ha publicat propostes de transliteració i transcripció al català de mots àrabs (*Documents de la Secció Filològica I*), de mots russos (*Documents de la Secció Filològica III*) i de mots hebreus (*Documents de la Secció Filològica IV*). Cal remarcar la importància d'aquests criteris, que han estat fonamentals per a posar ordre en els sistemes de trasllat i també per a evitar la còpia sistemàtica i de vegades barrejada de transcripcions procedents d'altres llengües, sobretot de l'anglès, del francès

En textos molt especialitzats és habitual i fins i tot recomanable l'ús de la transliteració o de la transcripció culta, les quals solen reproduir més fidelment els trets de la llengua de partida. Quan l'objectiu, en canvi, és la difusió general en català de topònims i antropònims forans (en mitjans de comunicació, per exemple) o de neologismes que han penetrat en la llengua i que no tenen alternativa possible, sol ser recomanable optar per la transcripció simplificada. El pas següent a aquesta transcripció és l'adaptació total de les formes foranes a la llengua d'arribada, amb la qual les formes ortogràfiques pròpies de la transcripció s'acaben d'adequar completament al sistema fonocogràfic del català (per exemple, *baclaua*, *fàtua* i *tagín* són les adaptacions corresponents a les transcripcions simplifiades de l'àrab *baqlawa*, *fatwa* i *tajín*). Aquesta opció se sol recomanar només per a aquelles denominacions comunes que estan plenament integrades en la llengua d'arribada i que tenen una gran difusió social.

Tant si s'adapten com si s'adopten, els manlleus que s'introdueixen al català solen adequar-se als paràmetres de gènere i nombre d'aquesta llengua, si bé presenten algunes característiques pròpies que cal tenir en compte i que s'exposaran més endavant (vegeu 4).

1.4 Noves perspectives en el tractament dels manlleus

Hi ha un conjunt de factors que en els últims anys estan influïnt en els mecanismes generals de tractament dels manlleus, especialment en els àmbits d'especialitat, però també en la llengua general, i hi estan provocant canvis que amb el pas del temps poden arribar a tenir una notable transcendència. Convé, per tant, tenir-los en compte.

o del castellà. D'altra banda, no es pot oblidar l'esforç fet als anys setanta pels lingüistes que van treballar en l'elaboració de la *Gran enciclopèdia catalana*, ja que van ser els primers a proposar uns sistemes de transliteració i transcripció en català, que després han servit de base per als treballs posteriors.

1.4.1 Globalització cultural i generalització del coneixement especialitzat

La generalització dels intercanvis culturals, l'escurçament de les distàncies, la difusió de les tecnologies de la informació i la comunicació, i tot el conjunt de fenòmens que es poden relacionar amb el concepte d'allò que s'ha anomenat *globalització*, estan comportant uns canvis molt significatius en el tractament dels manlleus en totes les llengües. El procés de trobada intercultural augmenta, i la societat catalana, com d'altres, és més importadora que no pas exportadora de novetats industrials, comercials, culturals i conceptuals. En conseqüència, la incorporació de novetats denominatives és contínua i, probablement, augmentarà.

El creixement de les necessitats denominatives de conceptes molt allunyats del context cultural de la llengua d'arribada es pot concretar en fets com la divulgació dels avenços científics i tècnics en articles i reportatges adreçats a la població en general; o bé en la necessitat dels mitjans de comunicació de donar nom a espècies animals o botàniques que apareixen en documentals filmats en zones ben allunyades (unes espècies que, evidentment, no solen tenir cap denominació tradicional en català); o en la contínua incorporació de designacions alienes que l'actualitat informativa posa en circulació i que esdevenen indispensables en un determinat moment (com ara *burca* —difosa especialment durant el conflicte a l'Afganistan del 2001— o *chapapote* —forma que es va popularitzar arran del vessament de fuel del vaixell *Prestige* davant la costa gallega pel novembre del 2002—). Els parlants necessiten referir-se a aquell concepte, i el manlleu porta associades unes connotacions de novetat i de precisió que el fan molt atractiu.

A més a més, en la majoria de societats més o menys avançades s'està produint una generalització de l'accés a la formació i a la informació. Això implica que, per exemple, les propostes de transliteració o de transcripció s'hagin d'adequar a la necessitat d'ús en contextos diversos, i sovint no especialitzats: els restaurants japonesos o àrabs han de poder escriure els plats que ofereixen de manera que els seus clients de parla catalana puguin interpretar fàcilment aquesta informació, sense elements gràfics que resultin incomprendibles per a la

majoria dels lectors. Sovint es difonen transcripcions basades en l'anglès, el francès o el castellà, com ja es pot observar en els casos dels arabismes *falàfel* o *xauarma*, que es veuen molt més sovint grafats segons les transcripcions basades en l'anglès *falafel* (que està portant a la generalització d'una pronúncia aguda del mot) i *shawarma*.

1.4.2 Introducció massiva i ràpida de manlleus

Tradicionalment el manlleu terminològic s'introduïa per la via de l'especialista i a poc a poc, al llarg de molts anys, anava penetrant i s'anava consolidant com un element més del corpus. En aquest camí, sovint la forma lingüística experimentava determinats canvis que ajudaven a la introducció de l'element dins del sistema. Avui, però, la introducció del manlleu no sempre segueix aquesta via, sinó que, sovint, és una introducció massiva i extraordinàriament ràpida, principalment a través dels mitjans de comunicació, i també per la influència dels fluxos migratoris, a partir de l'experiència directa (viatges, turisme, estudis), etc.

1.4.3 Societats multilingües

Les societats actuals són en general multilingües, i és freqüent que els parlants coneguin més de dues llengües. Aquest fet també té una conseqüència en la manera d'assimilar les formes manllevades. La tendència històrica era adaptar fònicament i gràficament els manlleus, i en aquest comportament hi influïa de manera directa el desconeixement general de com es comportava la llengua d'origen. Avui, però, en l'àmbit europeu, per exemple, la gran majoria de la població, encara que no parli gaire bé l'anglès, sap més o menys com es pronuncien formes angleses com *piercing*, *parking*, *hooligan* o *mouse*.

La pronúncia dels manlleus no adaptats, doncs, es veu afectada per aquest aspecte: malgrat que des del 1932, per exemple, consti al diccionari normatiu català una forma com *handicap*, és fàcil que una persona amb coneixements d'anglès tendeixi

a la pronúncia d'aquest mot amb fonètica anglesa, tal com passa també amb formes com *hoquei* i *handbol*.

I un altre aspecte afectat pot ser la morfologia: quan el parlant introdueix un manlleu al sistema lingüístic tendeix a aplicar-hi les regles morfològiques habituals. Ara bé, de vegades l'especialista, a partir del coneixement que té de la llengua original del manlleu, fa servir la forma del plural original; per exemple, entre els experts de determinades especialitats científiques hi ha una certa tendència a utilitzar les formes de plural llatines (vegeu 4.2.1).

1.4.4 Importància de la llengua oral

La pronunciabilitat, el fet que una forma lingüística sigui més fàcilment pronunciable que una altra, ha esdevingut un altre factor clau per a afavorir la implantació d'una determinada forma en el corpus. Els mitjans de comunicació audiovisuals han fet tornar a guanyar un gran pes a la transmissió oral de la informació, i la generalització de l'ús dels manlleus en aquests contextos de comunicació oral (ràdio, televisió, etc.) comporta també la necessitat de tenir criteris sobre la millor manera de pronunciar-los: tendint a l'adaptació a la llengua d'arribada o tendint a la pronúncia original. El respecte a la llengua original podria portar a una solució, i el respecte a la llengua en què s'està produint el missatge podria portar a una solució diferent. És un aspecte, per tant, que difícilment admet una solució aplicable a tots els casos: cal posar sobre la taula altres arguments, com ara la generalització o l'especialització de la forma, la dificultat de la pronúncia original, el tractament que han fet d'aquella forma altres llengües, el context en què es produeix la comunicació, la tradició, l'analogia amb formes similars, etc. (vegeu 5.1).

1.4.5 Manlleu morfològic

Mereix una atenció especial el cas en què el que es manlleua no és una peça lèxica concreta, sinó un determinat recurs morfològic. Per exemple, en català (i en castellà), des de ja fa força

anys la terminació *-ing* de l'anglès està adquirint un ús generalitzat en determinats registres populars i també en alguns àmbits especialitzats, amb un cert valor verbalitzador (en formacions com *pènquing*, *pònting*, *mètring*, *pànxing*, i en termes com *rènting*, *lísing*, etc.). Aquesta mena de fenòmens morfològics o sintàctics, que afecten també per exemple certes alteracions en l'ordre dels formants i altres canvis, són especialment importants perquè s'incorporen al sistema lingüístic i resulten indefinidament aplicables a molts altres casos.

2. NECESSITAT D'UNS CRITERIS PER A REGULAR LA INTRODUCCIÓ DE MANLLEUS I CALCS

2.1 Les raons per a regular l'entrada de manlleus i calcs

El cabal lèxic de totes les llengües sol estar constituït per un nombre no negligible de manlleus. Però la necessitat real del manlleu no sempre resulta prou clara: l'ús d'una forma manlleuada obeeix sovint a una qüestió difícilment objectivable com és la càrrega semàntica atribuïda o atribuïble a una denominació concreta. Quan el parlant hi recorre, de vegades ho fa mogut per motivacions estilístiques, d'innovació, de sensació de precisió, d'economia lingüística, etc., subjectives, i sovint li sembla que les alternatives en la llengua pròpia no responen a tots aquests elements.

Tanmateix, les raons per a regular l'entrada indiscriminada de manlleus són prou importants. Com hem vist abans (vegeu 1.3.1), l'ús de formes pròpies contribueix a la interpretabilitat dels termes, a reforçar la concepció de la llengua pròpia com a recurs apte per a qualsevol ús, i a estimular la creativitat i el coneixement dels recursos propis del sistema de la llengua. Per això és recomanable un control en la penetració de termes forans que eviti el manlleu quan hi ha equivalents genuïns i que permeti la difusió de formes que no contravinguin el sistema gramatical de la llengua i la seva normativa, i que sigui acceptable tant pels professionals de l'àrea com per la societat en general.

2.2 Les alternatives al manlleu

Convé, doncs, no perdre de vista els recursos neològics propis que es poden adoptar com a alternativa al manlleu, com ara la derivació, la composició, el canvi semàntic, la lexicalització de sintagmes, l'onomatopeia, etc. En força casos es combina més d'un procediment en una mateixa forma lèxica, i és important tenir-los tots en compte, perquè si s'apliquen de manera equilibrada garanteixen una ampliació més harmònica del cabal lèxic.

Vegeu algun d'aquests recursos exemplificats amb termes normalitzats pel Consell Supervisor.

- a) **Derivació.** Adjunció d'un prefix o un sufix a una arrel.

antipà: s'adjunta el prefix *anti-* a l'arrel *pa*, i s'evita el manlleu del francès *antibotte*

programari i *maquinari:* s'adjunta el sufix *-ari* als mots *programa* i *màquina*, i s'eviten els manlleus de l'anglès *software* i *hardware*

- b) **Composició (popular o culta).** Suma de dues o més unitats lèxiques que, generalment, poden existir com a mots o poden tenir significats independents.

estirafletxes: es combinen els mots *estira* (d'*estirar*) i *fletxa* (en aquest cas la forma plural *fletxes*), i s'evita el manlleu de l'anglès *puller*

estrumogen: es combinen els formants *estrumo-* (del llatí *strūma* 'inflamació de les glàndules limfàtiques') i el sufix *-gen* (del mot grec *génos* 'naixement, raça'), que significa 'que genera; que produeix', i s'evita el manlleu del castellà *bociógeno*

- c) **Canvi semàntic.** Ampliació, restricció, metaforització, etc. del significat original d'una paraula.

descans: el mot original, amb el significat 'allò que ens descansa, que ens permet de fer desaparèixer el cansament', experimenta una reducció semàntica per a designar també la 'bota còmoda i resistent que s'utilitza abans i, sobretot, després de practicar un esport d'hivern', i s'evita el manlleu *après-ski*

filigrana: el mot original, amb el significat de 'senyal o marca fet en el paper quan es fabrica que es veu a contraclaror', experimenta una ampliació semàntica per a designar també el 'senyal invisible

permanent que s'insereix a les imatges digitals que circulen per una xarxa a fi d'evitar-ne el frau i la pirateria i de protegir els drets de la propietat intel·lectual', i s'eviten els manlleus de l'anglès *watermark* o *digital tattoo*

d) **Sintagmació.** Lexicalització d'un sintagma lliure.

deixar fora de combat (en lloc de *to knock-out*), o *guerra de pintura* (en lloc de *paintball*), entre d'altres, són unitats lèxiques amb un significat específic que provenen d'estructures lliures del discurs

e) **Arcaïsmes i dialectalismes.** Recuperació d'un arcaïsmes o generalització d'una forma pròpia d'una zona més o menys restringida.

alquena: arcaïsmes que té el mateix sentit que el manlleu *henna*

regnatge: arcaïsmes recuperat per a fer referència a un tipus de prova d'hípica que es designa sovint amb el manlleu *reining*

xel: és una forma d'origen menorquí —de l'anglès *shell* 'petxina'— que es generalitza per a denominar l'espècie *Chlamis opercularis*

f) Ús de **denominacions populars** en alguns camps d'especialitat.

escarabat de Sant Joan, *escarabat de maig* i *escarabat ratllat*: formes que designen diverses espècies del gènere *Melolontha*, i s'evita el manlleu de l'alemany *Maikäfer*

g) Altres procediments: **acronímia, siglació, abreviatura, conversió, lexicalització d'onomatopeies.**

BTT, *R+D* i *TIC* són sigles que s'han format a partir dels termes *bicicleta tot terreny*, *recerca i desenvolupament* i *tecnologies de la informació i la comunicació*, respectivament, que permeten evitar la difusió de les formes manllevades *VTT*, *I+D* i *ICT*

3. CRITERIS PER AL TRACTAMENT DELS MANLLEUS I ELS CALCS

3.1 Principis bàsics dels criteris

De totes les consideracions fetes es dedueix que els criteris d'admissió o de refús de manlleus han d'inspirar-se en els principis bàsics següents:

- a) Priorització de l'alternativa catalana que respongui als procediments neològics interns.
- b) Quan l'alternativa no sigui possible, adequació del manlleu al sistema lingüístic o, si l'adaptació no és pertinent, adopció de la forma manllevada sense modificacions.
- c) Introducció del manlleu o del calc imprescindible tenint en compte el conjunt de la llengua i el llenguatge d'especialitat.
- d) Respecte a les normes internacionals pròpies de cada àrea.
- e) Respecte a les tendències terminològiques de cada àrea d'especialitat (grau de tecnicitat, llengües de més influència, etc.).
- f) Cerca del consens dels professionals per a garantir l'acceptació social i l'ús de la forma més adequada.

Aquests principis permeten entendre per què el Consell Supervisor del TERMCAT opta per una de les diverses solucions possibles o per una altra, i alhora poden ser una orientació per a ajudar a adoptar una opció raonada en els casos en què encara no hi ha una proposta normalitzada.

Per a decidir l'acceptabilitat i la viabilitat d'un terme, cal valorar els aspectes lingüístics, terminològics i sociolingüístics que l'afecten, i només d'aquesta manera es pot prendre una decisió adequada. No es pot oblidar que el lèxic de la llengua no és d'una regularitat sistemàtica i, per això, cada unitat manllevada d'una altra llengua ha de ser analitzada acuradament en la seva especificitat. Només tenint presents alhora tots els criteris es pot decidir quina és la forma més adequada en cada ocasió.

En els àmbits d'especialitat és particularment rellevant el paral·lelisme amb les altres llengües de comunicació, sobretot les més properes i les lingüísticament emparentades. Resulta imprescindible, per tant, analitzar com han tractat una determinada forma manllevada les llengües més pròximes a l'àmbit català, sense oblidar, tanmateix, que cada llengua pot tenir un comportament i un caràcter diferent. No és sobrer indicar, en aquest sentit, que no sempre allò que en una llengua és designat amb un sol mot pot ser designat també amb un sol mot en la resta de llengües: tot i que l'economia lingüística és un aspecte important, hi ha llengües més sintètiques que d'altres, i pot passar que la millor alternativa catalana a un determinat manlleu sigui un sintagma o, contràriament, que l'alternativa a un sintagma manllevat sigui una sola paraula catalana. A més, les diverses llengües poden establir segmentacions de la realitat no exactament coincidents, i distincions que en una llengua són naturals no semblen necessàries en altres llengües (per exemple, en català es distingeix entre *capsa* i *caixa*, una distinció que en altres llengües no es fa).

També cal tenir en compte que no sempre sembla necessari, des d'una perspectiva terminològica, buscar alternatives a certs manlleus que obeeixen a una moda passatgera, a un ús personal o estilístic, o que es preveu que tindran una vida efímera, encara que puguin tenir un ús puntual important en determinats àmbits d'especialitat. Aquest podria ser el cas de manlleus com *bakalao*, *jasp*, *beautiful people*, *movida*, *yuppy*, *botellón*, *medicamentazo*, etc.

3.2 Manlleus que es poden incorporar al sistema lingüístic

Tenint en compte, doncs, aquests principis generals, els manlleus que el Consell Supervisor del TERMCAT considera que es poden incorporar al sistema lingüístic tenen les característiques següents:

- a) Formes creades amb elements cultes procedents del llatí o del grec.⁴

De fet, la formació de termes mitjançant aquest procediment és recomanada per la norma internacional ISO R/860 i es produeix també en la resta de llengües, cosa que facilita la comunicació especialitzada. Aquest tipus de formació no es pot considerar pròpiament un manlleu, sinó un tipus de derivació o de composició, perquè parteix d'uns elements llatins i grecs que, des d'una perspectiva sincrònica, es pot entendre que formen part del cabal lèxic de la llengua. Tanmateix, el fet que sovint els termes d'aquest tipus es creïn o ens arribin vehiculats per altres llengües justifica que els considerem en aquest document. S'ha de tenir en compte que es tracta d'un recurs molt utilitzat en determinades àrees d'especialitat —per exemple, en l'àmbit de la medicina o de la biologia— i pràcticament inexistent en d'altres —per exemple, els esports o la gastronomia.

Exemples: *al·lèrgogen, bioètica, criosublimació, fotocromia, gemmoteràpia, hemianopia, lissencefàlia, oogàmia, tanatopràxia, zooteràpia*

- b) Manlleus que han passat a ser d'ús corrent en la llengua general, ja sigui adoptats o adaptats.

Exemples: *gaspatxo, jazz, kiwi, karate, vàter, whisky*

4. Per a més informació sobre aquest procediment de formació de termes, vegeu el criteri del Consell Supervisor del TERMCAT *Formació de termes amb elements cultes*.

- c) Manlleus que s'han integrat dins el sistema lingüístic i han donat lloc a sèries derivatives o compositives.

Exemples:

<i>attrezzo</i>	<i>attrezzista</i>
<i>caiac</i>	<i>caiacpolo, caiaquista</i>
<i>cros</i>	<i>motocròs</i>
<i>esprint</i>	<i>esprintador, esprintar</i>
<i>gravar</i>	<i>gravació, gravadora, gravadora de CD, gravadora de DVD</i>
<i>màster</i>	<i>masteritzar, masterització, remasteritzar, remasterització</i>
<i>surf</i>	<i>surfista, surf d'estel, surf de caiac, surf de neu, surf de vela, surf extrem, surf forapista, surf sense planxa</i>

- d) Manlleus de base toponímica o antroponímica (vegeu 1.3.2). El fet que derivin d'un topònim o d'un antropònim identificable fa desaconsellable substituir el manlleu per altres denominacions alternatives, i, a més, és recomanable mantenir la grafia del mot del qual deriven per facilitar-ne la identificació.

Exemples: *asiago, brie, embut de Büchner, chester o cheshire, devonià, matràs d'Erlenmeyer, faraday, gloucester, luddita, monadnock, rickètsies, yazoo, ypressià*

En algun d'aquests termes l'adopció directa de la forma manllevada és reforçada pel fet que la mateixa grafia aporta una certa informació sobre l'origen del concepte. En canvi, en alguns altres casos ja és tradicional l'adaptació gràfica del manlleu o de la base sobre la qual es construeix, o en resulta molt còmoda l'adaptació perquè pràcticament no es modifica la grafia original.

Exemples: *bordeus, itàlic, montàsió, pròvola, ragusà, rocafort, santnectari, xampany, xaptalitatció (de Chaptal), xerès*

- e) Manlleus que no tenen una alternativa catalana genuïna que ocupi el mateix camp semàntic i que dins del seu àmbit d'especialitat tenen un ús general, sovint de manera paral·lela en diverses llengües. Entre aquests manlleus es poden distingir:

e.1) Manlleus la forma dels quals es pot adaptar al sistema lingüístic català sense modificacions gràfiques que en dificultin la identificació.

Exemples: *body* *bodi*
brick *bric*
briefing *brifing*
chat *xat*
chip *xip*
derby *derbi*
disc jockey *discjòquei*
disquette *disquet*
leasing *lísing*
marketing *màrqueting*
papillote *papillota*
piercing *pírcing*
sparring *espàrring*

e.2) Manlleus l'adaptació dels quals donaria lloc a formes gràficament molt allunyades de la denominació de partida, les quals podrien resultar inidentificables.

Exemples: *au-pair*, *chaise-longue*, *eagle*, *roux*, *vacherin*, *wedge*

f) Xenismes, que denominen conceptes propis d'una altra cultura, a la qual s'associen, i que no tenen una alternativa en la llengua d'arribada.

Exemples: *encierro*, *fâtua*, *sake*, *sari*

En molts d'aquests casos convé tenir en compte els criteris de transliteració i transcripció des de la llengua de partida al català, la possible implantació de transcripcions pròpies d'altres idiomes, que actuen de llengua vehicular, i la conveniència o no d'adaptar completament els termes a l'ortografia catalana.

transcripció anglesa	transcripció catalana	adaptació catalana
<i>niqab</i>	<i>niqab</i>	<i>nicab</i>
<i>tajine</i>	<i>tajín</i>	<i>tagín</i>
<i>sharia</i>	<i>xaria</i>	<i>xara</i> (adaptació tradicional) o <i>xaria</i>
<i>shawarma</i>	<i>xawarma</i>	<i>xauarma</i>
<i>shekel</i>	<i>xéqel</i>	<i>xéquel</i>

Aquest tipus de manlleu porta associades unes connotacions d'exotisme i una informació sobre l'origen aliè del concepte que el fan imprescindible, encara que en la llengua pròpia ja es disposi d'un element lèxic equivalent. Per exemple, formes àrabs com *burca*, *haik*, *hijab*, *nicab*, es podrien traduir pel mot català *vel*, però es perdria precisió i informació.

3.3 Manlleus que no s'han d'incorporar al sistema lingüístic

Tenint en compte els principis generals esmentats (vegeu 3.1), els manlleus que el Consell Supervisor del TERMCAT considera que no s'han d'incorporar al sistema lingüístic tenen les característiques següents:

- a) Manlleus per als quals hi ha un equivalent en la llengua d'arribada.

Exemples: *container* *contenedor*
 henna *alquena*
 hojaldre *pasta de full*
 rucola *ruca*
 sponsor *patrocinador*

- b) Manlleus que poden ser substituïts per una forma alternativa neològica descriptiva i transparent semànticament, que sigui identificable i que pugui ser acceptada pels especialistes.

Exemples: *airbag* *coixí de seguretat*
 applet *miniaplicació*
 business-to-business *d'empresa a empresa*
 e-mail *correu electrònic o missatge*
 electrònic
 flysurf *surf d'estel*
 frame *marc*
 hit parade *llista d'èxits*
 hardware *maquinari*

<i>paintball</i>	<i>guerra de pintura</i>
<i>raster</i>	<i>trama</i>
<i>resort</i>	<i>complex turístic</i>
<i>router</i>	<i>encaminador</i>
<i>share</i>	<i>quota</i>
<i>snowboarding</i>	<i>surf de neu</i>
<i>software</i>	<i>programari</i>
<i>tooltip</i>	<i>indicador de funció</i>

- c) Manlleus que no són del tot adequats des del punt de vista formal o conceptual en la llengua original (perquè presenten una formació híbrida, una distribució semàntica poc clara que genera ambigüïtat, falta de transparència semàntica, etc.).

Exemples:	<i>freeware</i>	<i>programari gratuït o programari lliure</i>
	<i>sudadera</i>	<i>dessuadora</i>
	<i>training</i>	<i>aprenentatge, ensinistrament, instrucció, formació</i>

- d) Manlleus procedents de marques registrades. Malgrat que se solen popularitzar en la llengua general, pot haver-hi restriccions legals que en dificultin o impedeixin l'adaptació formal. Per això és recomanable buscar una forma de denominació alternativa que es pugui aplicar a tots els productes semblants.

Exemples:	<i>Discman®</i>	<i>CD de butxaca</i>
	<i>Post-it®</i>	<i>nota adhesiva</i>
	<i>Tetra Brik®</i>	<i>bric</i>
	<i>Tipp-ex®</i>	<i>líquid correctiu o corrector líquid</i>
	<i>Velcro®</i>	<i>veta adherent</i>
	<i>Walkman®</i>	<i>casset de butxaca</i>

En alguns casos, la marca comercial esdevé tan generalitzada que es pot considerar integrada a la llengua, com un mot comú (*fòrmica, vamba, xiruca*, etc.).

3.4 Calcs que es poden incorporar al sistema lingüístic

Tenint en compte els principis generals esmentats (vegeu 3.1), els calcs que el Consell Supervisor del TERMCAT considera que es poden incorporar al sistema lingüístic tenen les característiques següents:

- a) Calcs que impliquen una extensió semàntica que comparteix les propietats del significat bàsic del mot genuí.

Exemples:	<i>lluneta</i> (geologia)	del francès <i>lunette</i> ; <i>lluneta</i> apareix al diccionari per a designar conceptes que comparteixen la característica de tenir forma de mitja lluna
	<i>xebró</i> (geologia)	del francès <i>chevron</i> ; <i>xebró</i> apareix al diccionari per a designar conceptes que comparteixen la característica de tenir forma de V invertida

- b) Calcs que es valen dels recursos de derivació, composició o sintagmació del sistema gramatical català i que tenen un significat adequat al concepte designat, en sentit recte o figurat, especialment quan són d'ús freqüent en determinats camps. Sovint la forma que tenen fa que no es percebin com a calcs.

Exemples:	<i>cursa de barrils</i> (equitació)	de l'anglès <i>barrel racing</i>
	<i>estira-i-empeny</i>	de l'anglès <i>push-pull device</i>
	<i>ordinador de butxaca</i>	de l'anglès <i>pocket computer</i>
	<i>taloner</i> (rugbi)	del francès <i>talonneur</i>
	<i>síndrome del cremat</i>	de l'anglès <i>burnout syndrome</i>
	<i>tècnica de la safata</i> (selecció de personal)	de l'anglès <i>in-basket technique</i>

3.5 Calcs que no s'han d'incorporar al sistema lingüístic

Tenint en compte els principis generals esmentats (vegeu 3.1), els calcs que no s'han d'incorporar al sistema lingüístic tenen les característiques següents:

- a) Calcs que designen el mateix concepte que altres paraules o formacions catalanes.

Exemples: **estat de l'art*, en l'àmbit de la recerca, de l'anglès *state of the art*, perquè en català ja hi ha el terme *estat de la qüestió* amb aquest significat

**sever -a*, en l'àmbit de les ciències de la salut, amb el sentit de 'greu', 'intens', 'agut', 'dolorós', etc., de l'anglès *severe*, perquè en català el mot *sever* té un altre significat

- b) Calcs amb algun element gramaticalment o semànticament poc adequat al sistema lingüístic català.

Exemples: **falla transcurent*, de l'anglès *transcurrent fault*, en comptes de *falla de direcció*, perquè l'adjectiu *transcurrent*, del verb *transcórrer*, no sol tenir en català un sentit de moviment espacial, com en anglès, sinó tan sols de moviment temporal, que no s'adiu amb el concepte

**fusteria metàl·lica*, del francès *menuiserie métallique*, a través del castellà *carpintería metálica*, en comptes de *tancaments metàl·lics*, perquè *fusteria* no s'adiu semànticament amb l'adjectiu *metàl·lica*

- c) Calcs que no són viables des del punt de vista de l'ús perquè no són transparents semànticament, perquè poden tenir connotacions negatives o perquè la forma manllevada ja està totalment implantada.

Exemples: **enganyaüells*, del francès *trompe-l'oeil*, es considera inviable perquè el manlleu té una gran difusió en totes les llengües i el calc català, segons els especialistes, resulta artificios

**línia calenta*, de l'anglès *hot line*, en comptes de *línia permanent*, per a fer referència a una línia telefònica d'assessorament o d'assistència tècnica, es considera inviable perquè el calc podria fer pensar erròniament que es tracta d'un altre tipus de servei

4. LA FLEXIÓ DELS MANLLEUS

Els manlleus presenten característiques flexionals molt diverses, atès que provenen de llengües amb morfologies també diverses. Les diferències morfològiques obeeixen fonamentalment a aquests motius:

- les llengües poden ser de morfologia predominantment invariable (sense flexió) o bé variable (amb flexió);
- les categories gramaticals d'una llengua sovint no coincideixen amb les d'una altra (gènere neutre, manca de distinció entre masculí i femení, etc.);
- les categories gramaticals poden tenir expressió morfològica o no, segons la categoria i la llengua;
- l'expressió morfològica de les categories gramaticals pot variar d'una llengua a l'altra, tant pel que fa al procediment com pel que fa a les marques formals específiques.

Malgrat aquesta diversitat, els manlleus tendeixen a adoptar, amb més o menys grau, les característiques morfològiques de la llengua d'arribada, fet que comporta, segons el cas:

- a) Ajustar i fer correspondre les categories gramaticals i altres aspectes morfològics de la llengua d'origen a la d'arribada.

Exemples: el terme *scanner*, que en anglès té la categoria gramatical de substantiu, en català pren l'especificitat de substantiu masculí (*un escàner*)

 el verb anglès *to dribble* adopta la primera conjugació en la catalanització *driblar*

- b) Neutralitzar i reinterpretar la forma amb què s'expressen aquestes categories.

Exemples: la terminació *-i*, que correspon al masculí plural en italià, no expressa el plural en català; per tant, el mot italià *gnocchi*, que és la forma del plural de *gnocco*, és singular en la catalanització *nyoqui*, que fa el plural *nyoquis*

en català no hi ha la categoria del neutre en el gènere de noms i adjectius, i per aquesta raó s'interpreten com a masculins els manlleus en *-um* del llatí que originàriament són neutres; així, el mot neutre llatí *curriculum* esdevé masculí en la catalanització *currículum*

Segons les característiques flexionals de cada categoria lèxica, l'adaptació morfològica del manlleu pot ser més evident, com en el cas dels verbs, que adopten sistemàticament les terminacions verbals; o més imperceptible, com en el cas de determinats noms i adjectius que esdevenen invariables.

4.1 La flexió nominal: el gènere

En català tots els substantius tenen gènere masculí o femení. Quan s'incorpora un manlleu substantiu al català pot donar-se alguna de les situacions següents:

a) Que la llengua de partida o la vehicular no faci distinció de gènere, i aleshores cal seguir els criteris d'assignació de gènere de la llengua d'arribada. A grans trets, els criteris d'assignació de gènere per al català tenen en compte els aspectes següents:

a.1) El sexe del referent, si en té, atès que l'oposició de gènere s'associa amb la distinció de sexe. Per exemple, els noms *playboy* i *samurai* són masculins, mentre que *cover-girl* i *geisha* són femenins.

a.2) El gènere que s'atribueixi en català a la terminació que presenta la paraula estrangera. Els manlleus acabats en *-a* àtona sovint s'interpreten com a femenins (com

ara *gimcana*, *jungla* i *sauna*, tot i que hi ha excepcions, com *pijama*), mentre que els que tenen altres terminacions se solen interpretar com a masculins (com ara *bingo*, *jumbo*, *tornado*; *fúting*, *màrqueting*, *pírcing* i *rènting*).

Cal tenir en compte que hi ha un fet estructural important: la major productivitat d'un dels gèneres en la llengua d'arribada. En el cas del català, aquest gènere és el masculí, atès que és el gènere no marcat i sol correspondre a la manca de desinència.

- b) Que la llengua de partida faci distinció de gènere (com el francès, l'italià, etc.), i aleshores el manlleu tendeix a mantenir el gènere original, encara que en alguns casos la terminació del manlleu s'identifiqui habitualment amb un altre gènere en català.

Exemples: *libido* i *melé* mantenen el gènere femení que tenen els termes en llatí i francès, respectivament

ioga i *mantra* mantenen el gènere masculí que tenen els termes en sànscrit

Quan el manlleu en la llengua de partida té gènere neutre, en català sol rebre gènere masculí.

Exemples: *fonema* i *plasma*, d'una banda, i *karma* i *nirvana*, de l'altra, tenen gènere neutre en grec i en sànscrit, respectivament, i en català adopten el gènere masculí

Malgrat aquesta tendència, en alguns casos no coincideixen el gènere de la llengua original amb el gènere en català, generalment a causa de factors com l'analogia amb altres formes o la influència de les altres condicions que s'exposen en els punts a, c i d.

Exemples: *cibulet*, que en francès és femení (*ciboulette*), en català ha adoptat el gènere masculí

sari s'ha generalitzat en la majoria de llengües europees com a masculí, malgrat que la forma original de l'hindi té gènere femení

- c) Que s'adopti el mateix gènere que ja ha adoptat el manlleu en una altra llengua romànica. Per exemple, els manlleus del xinès i del japonès *pipa* i *biwa*, respectivament, que designen una mena de llaüt o de guitarra, es consideren masculins perquè les altres llengües romàniques els han donat també aquest tractament.
- d) De manera menys sistemàtica, el gènere es pot assignar a partir d'altres raons: per una associació semàntica entre el manlleu i un sinònim; per l'ús habitual en determinats contextos; perquè es manté el gènere d'un hiperònim o de la forma traduïda en català, etc. Per exemple, *txa-txa-txa* és masculí probablement per contagi del seu hiperònim *ball* (només són femenins alguns balls acabats en *-a*, com *faruca*, *guaraxa*, *lambada*, *salsa*, etc.); *web* se sol veure utilitzat en femení perquè el context d'ús més habitual és *pàgina web*, però l'ús és en masculí en contextos en què es refereix a un *lloc web*; *reason-why* és femení perquè *raó* és femení.

4.2 La flexió nominal: el nombre

4.2.1 Regla general

Un manlleu introduït dins el sistema lingüístic del català sol fer la flexió del plural seguint les normes morfològiques d'aquesta llengua, és a dir, adjuntant-hi la marca flexional *-s* o les variants *-es* o *-os*, segons el cas, i aplicant-hi les modificacions gràfiques que comporta la formació del plural.

singular	plural
<i>burca</i>	<i>burques</i>
<i>currículum</i>	<i>currículums</i>
<i>memoràndum</i>	<i>memoràndums</i>
<i>palimpsest</i>	<i>palimpsests, palimpsestos</i>
<i>quad</i>	<i>quads</i>
<i>quàquer</i>	<i>quàquers</i>
<i>tatami</i>	<i>tatamis</i>
<i>videodisc</i>	<i>videodiscs, videodiscos</i>
<i>xapata</i>	<i>xapates</i>

Així doncs, els manlleus incorporats a la llengua no segueixen el plural de les llengües de partida, que sovint és desconegut pels parlants. Seguir sistemàticament el plural de la llengua d'origen menaria a la proliferació d'excepcions en el sistema lingüístic, les quals difícilment podrien arribar a ser dominades pels parlants.

<u>singular</u>		<u>plural</u>
<i>camerino</i>	(en italià, pl. <i>camerini</i>)	<i>camerinos</i>
<i>ikastola</i>	(en basc, pl. <i>ikastolak</i>)	<i>ikastoles</i>
<i>leu</i>	(en romanès, pl. <i>lei</i>)	<i>leus</i>
<i>pizza</i>	(en italià, pl. <i>pizze</i>)	<i>pizzas</i>
<i>royalty</i>	(en anglès, pl. <i>royalties</i>)	<i>royaltys</i>

Tanmateix, en alguns casos s'ha generalitzat en el llenguatge d'especialitat la forma de plural originària, la qual sol alternar amb la forma de plural segons la morfologia catalana. El fet de mantenir el plural de la llengua d'origen obeeix a factors psicològics i socioculturals o a un sentiment de tradició o d'especialització, i especialment a la influència de l'ús més habitual en anglès, però no pas a factors gramaticals.

<u>singular</u>	<u>plural</u>
<i>land</i>	<i>lands / länder</i> [de]
<i>lied</i>	<i>lieds / lieder</i> [de]
<i>quàntum</i>	<i>quàntums / quanta</i> [la]
<i>locus</i>	<i>locus / loci</i> [la]
<i>vanitas</i>	<i>vanitas / vanitates</i> [la]

També es pot observar, en els manlleus introduïts més recentment o que són propis d'àmbits molt especialitzats, una tendència a fer el plural sense afegir cap morfema, és a dir, a considerar-los invariables, però a mesura que se'n generalitza l'ús se n'adapta la forma del plural a la consideració general.

A part d'aquesta regla general, cal fer diverses precisions per a alguns casos.

4.2.2 Manlleus acabats en vocal tònica

Quan les formes manllevades acaben en vocal tònica accentuada es poden donar els casos següents:

- a) Que en la llengua originària presentin un radical acabat en *-n*. Aquests termes fan el plural en *-ns*, de la mateixa manera que la resta de mots del català amb la mateixa terminació (per exemple, *pa, pans; fre, frens; colomí, colomins; carbó, carbons; etc.*).

<u>singular</u>		<u>plural</u>
<i>baldaquí</i>	(< <i>baldacchino</i> [it])	<i>baldaquins</i>
<i>caneló</i>	(< <i>cannellone</i> [it])	<i>canelons</i>
<i>comodí</i>	(< <i>comodin</i> [es])	<i>comodins</i>
<i>edredó</i>	(< <i>édredon</i> [fr])	<i>edredons</i>
<i>futbolí</i>	(< <i>futbolín</i> [es])	<i>futbolins</i>
<i>maniquí</i>	(< <i>mannequin</i> [fr])	<i>maniquins</i>
<i>mocassí</i>	(< <i>mocassin</i> [en], i aquest de <i>mockasin</i> [algonquí])	<i>mocassins</i>
<i>motí</i>	(< <i>mutin</i> [fr])	<i>motins</i>
<i>polissó</i>	(< <i>polisson</i> [fr])	<i>polissons</i>
<i>polpetó</i>	(< <i>paupeton</i> [fr])	<i>polpetons</i>
<i>polvoró</i>	(< <i>polvorón</i> [es])	<i>polvorons</i>
<i>trampolí</i>	(< <i>trampolino</i> [it])	<i>trampolins</i>

- b) Que en la llengua originària el radical no acabi en *-n*. Aquests termes fan el plural afegint la marca flexional *-s* a la forma singular.⁵

<u>singular</u>		<u>plural</u>
<i>avancé</i>	(< <i>avancée</i> [fr])	<i>avancés</i>
<i>bisturí</i>	(< <i>bistouri</i> [fr])	<i>bisturís</i>
<i>capó</i>	(< <i>capot</i> [fr])	<i>capós</i>
<i>clixé</i>	(< <i>cliché</i> [fr])	<i>clixés</i>
<i>comité</i>	(< <i>comité</i> [fr], i aquest de <i>committee</i> [en])	<i>comitès</i>

5. Hi pot haver algun cas que excepcionalment se separi d'aquesta regularitat; per exemple, el terme de perruqueria *bigudí*, adaptat del francès *bigoudí*, fa el plural en *-ns*: es tracta d'un manlleu implantat fa temps, que construeix el plural analògicament a les paraules catalanes acabades en *-í*.

<u>singular</u>		<u>plural</u>
<i>iglú</i>	(< <i>igloo</i> [en], i aquest de <i>iglo</i> [esquimal])	<i>iglús</i>
<i>koiné</i>	(< <i>koiné</i> [el])	<i>koinés</i>
<i>menú</i>	(< <i>menu</i> [fr])	<i>menús</i>
<i>consomé</i>	(< <i>consommé</i> [fr])	<i>consomés</i>
<i>paté</i>	(< <i>pâté</i> [fr])	<i>patés</i>
<i>pedigrí</i>	(< <i>pedigree</i> [en])	<i>pedigrís</i>
<i>tabú</i>	(< <i>taboo</i> [en], i aquest de <i>tabu</i> [de Polinèsia])	<i>tabús</i>
<i>valí</i>	(< <i>wálí</i> [ar])	<i>valís</i>

4.2.3 Manlleus acabats en -s, -z, -x, -sh o -ch

Com és habitual en els mots catalans, els manlleus masculins aguts o monosíl·labs que tenen -s, -z o -x final en la seva forma singular tendeixen a fer el plural afegint -os:

<u>singular</u>	<u>plural</u>
<i>estrès</i>	<i>estressos</i>
<i>kolkhoz</i>	<i>kolkhozos</i>
<i>sovnarkhoz</i>	<i>sovnarkhozos</i>
<i>sovkhoz</i>	<i>sovkhozos</i>
<i>babaganuix</i>	<i>babaganuixos</i>
<i>brioix</i>	<i>brioixos</i>
<i>esquetx</i>	<i>esquetxos</i>
<i>esquaix</i>	<i>esquaixos</i>
<i>fax</i>	<i>faxos</i>
<i>flaix</i>	<i>flaixos</i>
<i>guaix</i>	<i>guaixos</i>
<i>sandvitx</i>	<i>sandvitxos</i>
<i>tsarevitx</i>	<i>tsarevitxos</i>

Les formes femenines i les masculines planes o esdrúixoles acabades en -x tendeixen a fer el plural afegint -s; també fan el plural⁶ amb -s tots els manlleus acabats en -ch:

6. Excepcionalment també fan el plural afegint la marca flexional -s els monosíl·labs masculins *box*, *dux*, *linx*, *lux*, *matx* i *tex*.

<u>singular</u>	<u>plural</u>
<i>bèndix</i>	<i>bèndixs</i>
<i>còrtex</i>	<i>còrtexs</i>
<i>dúplex</i>	<i>dúplexs</i>
<i>hèliox</i>	<i>hèlioxs</i>
<i>síplex</i>	<i>síplexs</i>
<i>tèlex</i>	<i>tèlexs</i>
<i>kirsch</i>	<i>kirschs</i>
<i>catch</i>	<i>catchs</i>
<i>fetch</i>	<i>fetchs</i>
<i>kitsch</i>	<i>kitschs</i>
<i>pitch</i>	<i>pitchs</i>
<i>putsch</i>	<i>putschs</i>

Les formes femenines i les masculines planes o esdrúixoles acabades en -s no solen incorporar cap morfema de plural:

<u>singular</u>	<u>plural</u>
<i>campus</i>	<i>campus</i>
<i>corpus</i>	<i>corpus</i>
<i>edelweiss</i>	<i>edelweiss</i>
<i>hummus</i>	<i>hummus</i>
<i>inlandsis</i>	<i>inlandsis</i>
<i>kibbutz</i>	<i>kibbutz</i>

Com ja s'ha comentat (vegeu 4.2.1), en certs manlleus molt recents s'observa una forta tendència a fer el plural sense afegir cap morfema, és a dir, a considerar-los invariables, especialment en les terminacions en -s, -z i -sh:

<u>singular</u>	<u>plural</u>
<i>coulis</i>	<i>coulis</i>
<i>gauss</i>	<i>gauss</i>
<i>loess</i>	<i>loess</i>
<i>trass</i>	<i>trass</i>
<i>bogaz</i>	<i>bogaz</i>
<i>lapiaz</i>	<i>lapiaz</i>
<i>solonetz</i>	<i>solonetz</i>
<i>raz</i>	<i>raz</i>
<i>xintz</i>	<i>xintz</i>
<i>push</i>	<i>push</i>

També hi ha algun cas peculiar, com el terme *hertz*, unitat del sistema internacional, que fa el plural afegint-hi una *-s*, seguint la tendència internacional, o el terme *crocs*, que es considera invariable:

<u>singular</u>	<u>plural</u>
<i>hertz</i>	<i>hertz</i> s
<i>crocs</i>	<i>crocs</i>

Alguns llatinismes acabats en *-s* es poden trobar ocasionalment amb la forma plural llatina, però també es poden adaptar a la consideració general (vegeu 4.2.1).

<u>singular</u>	<u>plural</u>
<i>locus</i>	<i>locus</i> o <i>loci</i>
<i>pilus</i>	<i>pilus</i> o <i>pili</i>
<i>vanitas</i>	<i>vanitas</i> o <i>vanitates</i>

4.3 Formes de plural adaptades com a singulars

Hi ha determinats manlleus que en la llengua de partida se solen usar en plural i que s'han introduït amb aquesta forma en català, però que en aquesta llengua s'interpreten com a formes de singular i, per tant, afegeixen la marca flexional *-s* per formar el plural. Això s'ha produït principalment en italianismes acabats en *-i*.

<u>singular</u>		<u>plural</u>
<i>espagueti</i>	(< <i>spaghetto</i> , usat generalment en pl. <i>spaghetti</i>)	<i>espaguetis</i>
<i>lapil·li</i>	(< <i>lapillo</i> , pl. <i>lapilli</i>)	<i>lapil·lis</i>
<i>nyoqui</i>	(< <i>gnocco</i> , usat generalment en pl. <i>gnocchi</i>)	<i>nyoquis</i>
<i>putxinel·li</i>	(< <i>pulcinella</i> , pl. <i>pulcinella</i> o <i>pulcinelli</i>)	<i>putxinel·lis</i>
<i>ravioli</i>	(< <i>raviolo</i> , usat generalment en pl. <i>ravioli</i>)	<i>raviolis</i>

<u>singular</u>		<u>plural</u>
<i>saltimbanqui</i>	(< <i>saltimbanco</i> , pl. <i>saltimbanchi</i>)	<i>saltimbanquis</i>
<i>tortel·lini</i>	(< dim. de <i>tortello</i> , usat generalment en pl. <i>tortellini</i>)	<i>tortel·linis</i>

Més esporàdicament, aquest fenomen també ocorre amb manlleus d'altres llengües:

<u>singular</u>		<u>plural</u>
<i>mujahidí</i>	(< <i>mujahidín</i> [ar], pl. de <i>mujàhid</i>)	<i>mujahidins</i>
<i>talibà</i>	(< <i>taliban</i> , pl. de <i>talib</i>)	<i>talibans</i>

4.4 Sintagmes travats

Els manlleus sense adaptar en forma de sintagmes travats poden fer el plural de diverses maneres:

- a) Afegint la marca flexional -s quan els termes tenen una grafia aglutinada (amb guionet o sense).

<u>singular</u>	<u>plural</u>
<i>au-pair</i>	<i>au-pairs</i>
<i>pin-up</i>	<i>pin-ups</i>
<i>playback</i>	<i>playbacks</i>
<i>trompe-l'oeil</i>	<i>trompe-l'oeils</i>
<i>vol-au-vent</i>	<i>vol-au-vents</i>
<i>walkie-talkie</i>	<i>walkie-talkies</i>

També segueixen aquesta regla alguns casos que no presenten una grafia aglutinada:

<u>singular</u>	<u>plural</u>
<i>best seller</i>	<i>best sellers</i>
<i>disk pack</i>	<i>disk packs</i>

- b) Flexionant tots dos components quan un d'aquests és un adjectiu català (com en els sintagmes *estat major / estats majors, porc senglar / porcs senglars*, etc.):

singular	plural
<i>husky siberià</i>	<i>huskys siberians</i>
<i>clear defensiu</i>	<i>clears defensius</i>

- c) Flexionant el primer component quan el nucli és un substantiu català, i el segon component és un substantiu manllevat que l'especifica (com en els sintagmes *vagó restaurant / vagons restaurant, cotxe bomba / cotxes bomba, mot clau / mots clau*, etc.):

singular	plural
<i>mongeta azuki</i>	<i>mongetes azuki</i>
<i>servidor web</i>	<i>servidors web</i>
<i>servei flic</i>	<i>serveis flic</i>

Cal tenir en compte que, per raons semàntiques, hi ha certs sintagmes travats que no presenten pràcticament mai variació de nombre, com ara *horror vacui, prêt-à-porter*, etc.

4.5 La flexió verbal

- a) El català assigna correntment la primera conjugació als verbs manllevats, com a conjugació majoritària i més productiva:

Exemples: *bussejar* (< *bucear* [es]); *camuflar* (< *camoufler* [fr]); *crepar* (< *crêper* [fr]); *debutar* (< *débuter* [fr]); *derapar* (< *déraper* [fr]); *drenar* (< *to drain* [en]); *driblar* (< *to dribble* [en]); *dropar* (< *to drop* [en]); *electrocutar* (< *to electrocute* [en]); *esmaixar* (< *to smash* [en]); *empatar* (< *impattare* [it]); *patrullar* (< *patrouiller* [fr]); *saldar* (< *saldare* [it])

- b) En determinats casos, el verb adopta un sufix, fet que no altera l'assignació de conjugació esmentada en el punt anterior:

b.1) Hi ha verbs que tenen un sufix en la llengua de partida (o que l'incorporen en una llengua vehicular)⁷ i el mantenen en les llengües d'arribada:

Exemples: *bonderitzar* (*bonderizar* [es], *bondériser* [fr], *to bonderize* [en]); *escanejar* (*escanear* [es], *to scan* [en]); *externalitzar* (*externalizar* [es], *externaliser* [fr], *to externalize* [en]); *masteritzar* (*maste-rizar* [es], *masterizzare* [it], *to master* [en]); *parkeritzar* (*parkerizar* [es], *parkériser* [fr], *to parkerize* [en]); *plotejar* (*plotear* [es], *to plot* [en])

b.2) Hi ha verbs que adopten un sufix per a evitar la confusió amb un altre verb:

Exemples: *capar* / *capejar*, *carenar* / *carenejar*, *nocar* / *no-quejar*, *testar* / *testejar*

En alguns casos coexisteixen la forma amb sufix i la forma sense sufix, que poden ser sinònimes en tots els contextos o només en alguns:

Exemples: *blocar* / *bloquejar*, *boxar* / *boxejar*, *cablar* / *cab-lejar*, *flamar* / *flamejar*, *agilitar* / *agilitzar*, *opti-mar* / *optimitzar*

c) Finalment, l'adopció d'un verb es pot fer mitjançant la construcció verbal *fer* + sintagma nominal, especialment quan el nom també és manllevat (és corrent, per exemple, amb noms d'acció amb *-ing*) i convé mantenir la integritat referencial entre el verb i el nom:

Exemples: *fer càrving* (< *to carve* [en]), *fer zàping* (< *to zap* [en]); *fer godilla* (< *godiller* [fr]); *fer ràpel* o *rapelar* (< *rappeler* [fr]); *fer surf* (*to ride* [en], *surfer* [fr], *surfear* [es])

7. Convé evitar l'extensió indiscriminada de formes basades en la incorporació de sufixos verbalitzadors propis de llengües interposades si no responen a un ús molt generalitzat o a altres arguments interns de la llengua d'arribada (per exemple, es considera inadequada la forma **formatejar*, creada a partir de la forma castellana *formatear*, en lloc de *formatar*).

5. PRONÚNCIA I TRACTAMENT TIPOGRÀFIC DELS MANLLEUS

5.1 Pronúncia dels manlleus

És habitual que les formes manllevades no adaptades gràficament es pronúnciïn respectant alguns dels trets fonètics de la llengua d'origen, en la mesura en què es coneixen o és factible. El procés natural és que, a mesura que un manlleu es generalitza, se n'adapti progressivament la pronúncia. En els àmbits especialitzats són freqüents les comunicacions orals (congressos i altres fòrums d'intercanvi) i, a més, tenen una importància creixent la comunicació audiovisual i el paper normalitzador dels mitjans de comunicació com la ràdio i la televisió. Per això el Consell Supervisor del TERMCAT considera útil en els treballs terminològics marcar específicament els manlleus amb la indicació de la llengua d'origen en els casos en què la pronúncia habitual entre els especialistes no és la que s'esperaria a partir de la grafia del terme normalitzat.

Així, es marquen llatínismes com *aditus*, *armorum* i *fornax* perquè la forma gràfica mena a llegir-los diferentment de la pronúncia original llatina, que és la que en fan majoritàriament els especialistes: es podria considerar que l'accent recau a *adi-tus*, *armorum* i *fornax*, quan ho fa a *aditus*, *armorum* i *fornax*. D'altra banda, no necessiten la indicació de la llengua d'origen llatínismes com *domus* i *in situ*, perquè no presenten aquests problemes de pronúncia.

Es fa la indicació de la llengua d'origen del manlleu no adaptat, sense especificar exactament quina pronúncia cal fer-ne, amb la voluntat de no impedir que el terme, si se'n generalitza l'ús, amb el temps pugui experimentar una adaptació més o menys completa a la fonètica de la llengua catalana, d'acord amb el procés natural d'integració dels manlleus en el sistema

lingüístic, i s'acabi adaptant-ne la grafia o adequant la pronúncia a la grafia manllevada. En qualsevol cas, en la mesura que sigui possible és convenient evitar la difusió de pronúncies de formes manllevades segons la fonètica de llengües interposades; per exemple, és preferible la pronúncia plana del mot d'origen àrab *tabule*, malgrat que hagi experimentat una certa difusió la forma vehiculada pel francès **tabulé*.

5.2 El tractament tipogràfic dels manlleus

La convenció més generalitzada és escriure en rodona els manlleus adaptats i en cursiva els no adaptats. De manera general també es considera que els termes normalitzats (com els termes normatius) no cal escriure'ls en cursiva, tant si estan adaptats com si no ho estan, però aquesta orientació s'ha de relativitzar amb altres consideracions que s'han de valorar conjuntament (extensió social de la forma, característiques del públic receptor del text, freqüència d'ús de la forma dins d'un mateix text, context comunicatiu, pronúncia més habitual de la forma, etc.). Per exemple, no és habitual escriure en cursiva manlleus no adaptats que han passat a formar part de la llengua general, com ara *kiwi*, *pizza*, *web* o *whisky*; igualment, no sembla necessari marcar en un text especialitzat els manlleus propis de l'àmbit. En canvi, potser és necessari marcar els mateixos elements en un text divulgatiu perquè el lector no especialitzat en pugui fer la lectura adequada. La utilització de la cursiva per al marcatge dels manlleus depèn, doncs, de diversos factors que cal considerar en cada context.

6. CONCLUSIONS

El manlleu i el calc són procediments neològics que, al costat de molts altres, serveixen per a denominar nous conceptes i, consegüentment, per a adequar la llengua a les necessitats comunicatives de cada moment.

Com a criteri general de procediment, davant d'un manlleu, en primer lloc, es recorre a una alternativa catalana formada a partir dels recursos interns de la llengua; si aquesta alternativa no resulta viable, s'adapta el manlleu o s'introdueix el calc i, finalment, si això tampoc no és possible, s'adopta directament el manlleu. Tanmateix, no es tracta d'una actuació que es pugui fer automàticament, sinó que cal valorar en cada cas factors com l'adequació al sistema general de la llengua, l'analogia amb altres denominacions en la mateixa àrea d'especialitat, l'arrelament entre els especialistes d'aquesta àrea, les possibilitats d'ús, la necessitat real de la nova denominació i el comportament de les altres llengües.

Quan el manlleu s'adapta al sistema morfològic del català ho fa segons els principis generals següents:

1. En l'assignació de gènere a un manlleu substantiu, es té en compte el sexe del referent i el gènere de la llengua de partida (si en té), i la terminació del manlleu o el gènere assignat en altres llengües romàniques. Cal tenir en compte que el masculí, com a gènere no marcat, és més productiu que el femení quan es tracta d'adaptar un manlleu en català.
2. En la formació dels plurals dels manlleus, s'afegeix regularment la marca flexional -s, o les seves variants -es i -os, a la forma singular. Excepcionalment, no segueixen aquesta regla els manlleus més recents o especialitzats acabats en -s, que romanen invariables. A més, cal tenir en compte que els sintagmes travats presenten especificitats en la formació del plural.

3. En el cas dels verbs manlevats, correntment adopten la primera conjugació, si bé de vegades prenen la forma de *fer* + sintagma nominal.

És important tenir en compte el caràcter viu de la llengua, que fa que experimenti una evolució constant. Així, tot i que un dels objectius principals de la normalització terminològica és la fixació dels termes més adequats, no es pot deixar de considerar la possibilitat que en un moment determinat s'adopti una solució i que més endavant s'hagi de reconsiderar, ja sigui per raons lingüístiques, ja sigui perquè entre els usuaris s'imposa una altra solució. En aquest sentit, és molt important donar temps i oportunitats de difusió general a les noves propostes perquè arrelin entre els parlants. Per exemple, en l'àmbit de l'esport les formes *servir* i *servei* estan aconseguint recuperar l'ús en detriment de les formes manlevades *sacar* i *sacada* o **saque*, que havien arribat a fer-se força generals. Però també cal estar atents a l'evolució dels usos per a evitar de fer propostes que s'allunyin tant de la pràctica real que esdevinguin inaplicables.

Només a partir de la consideració de tots aquests aspectes alhora es pot trobar l'equilibri fonamental que permeti habilitar el català com una llengua vàlida per a la comunicació científica, de manera que mantingui la pròpia idiosincràsia sense aïllar-se de la resta de llengües.

ANNEX.

TERMES NORMALITZATS CITATS EN ELS EXEMPLES

S'ofereixen en aquestes pàgines les entrades terminològiques completes corresponents als termes normalitzats que s'han citat com a exemples en el cos del criteri. Aquesta informació permetrà al lector identificar els conceptes que no conegui, i comprovar amb les equivalències ofertes com han tractat els mateixos casos les llengües més properes. Els manlleus no adaptats porten un codi entre claudàtors que indica la llengua de procedència quan la pronúncia més habitual entre els especialistes no coincideix amb la que faria un parlant català que no conegués el terme.

En els exemples també s'han citat algunes formes normatives, generalment prou conegudes, per a la consulta de les quals remetem al diccionari general.

Abreviacions utilitzades:

m	substantiu masculí
f	substantiu femení
m i f	substantiu masculí i femení
m pl	substantiu masculí plural
f pl	substantiu femení plural
adj	adjectiu
v tr	verb transitiu
v intr	verb intransitiu
v tr i intr	verb transitiu i intransitiu
loc adj	locució adjectiva
sin.	sinònim
sin. compl.	sinònim complementari
abrev.	abreviatura
veg.	vegeu
den. com.	denominació comercial
den. desest.	denominació desestimada
es	castellà
fr	francès
it	italià
pt	portuguès
en	anglès
de	alemany
el	grec
gd	escocès
af	afrikaans
ar	àrab
ja	japonès
la	llatí

aditus [la] *m*

es aditus
fr aditus
en aditus

EDIFICIS. ESPAIS DE CONSTRUCCIÓ; ARQUEOLOGIA. Passadís lateral d'accés a l'orquestra del teatre romà.

aedes Augusti [la] *m*

es aedes Augusti
fr aedes Augusti
en aedes Augusti

EQUIPAMENTS RELIGIOSOS; ARQUEOLOGIA. Sala d'una basílica romana, utilitzada com a tribunal de justícia, presidida per una estàtua de l'emperador.

agíria *f*

veg. **lissencefàlia** *f*

al-lergen *m*

veg. **al-lergogen** *m*

al-lergogen *m*

sin. compl. **al-lergen** *m*

es alérgeno
fr allergène
en allergen

PATOLOGIA GENERAL. Substància capaç de produir al·lèrgia o hipersensibilitat específica.

alquena *f*

es alheña; henna
fr henné
en henna

PERRUQUERIA. Pólvores obtingudes de les fulles seques de diverses plantes del gènere *Lawsonia* emprades amb finalitat decorativa, especialment per a tenyir els cabells.

amateur [fr] *m i f*

es amateur
fr amateur
en amateur

ESPORTS. Esportista que pertany a la categoria amateur.

antipà *m*

den. desest. **antibot** *m*

es antizueco
fr antibotte
it antizoccolo
en antiballing up

ESPORTS D'HIVERN; MUNTANYISME. Peça de cautxú que s'acobla entre les puntes dels grampons per a evitar que s'hi facin pans de neu.

armorum [la] *m*

es armorum
en armorum

EQUIPAMENTS MILITARS; ARQUEOLOGIA. Recambra adossada a la cara interna d'una muralla.

arrendament financer *m*

sin. **lísing** *m*

es arrendamiento financiero; leasing
fr crédit-bail; leasing
en leasing

FINANCES. Combinació de l'arrendament amb la compravenda de béns mitjançant la qual s'arrenda un bé, de manera que, un cop finalitzat el termini d'arrendament, l'arrendatari pot optar entre prorrogar el contracte, proveir-se d'un nou bé que substitueixi l'anterior, o adquirir-lo en propietat a un preu equivalent al valor residual.

asiago *m*

es asiago
fr asiago
it asiago
en Asiago

LLET I DERIVATS. Formatge fet amb llet de vaca, de pasta ferma semicuita i maduració mitjana, que se sol presentar en peces grosses, originari de la ciutat italiana d'Asiago.

attrezzista *m i f*

es atrecista; utilero
fr accessoiriste
it attrezzista; trovarobe
en property girl; property man

TEATRE. Tècnic responsable de l'attrezzo.

attrezzo [it] *m*

den. desest. **atretzo** *m*; **attrezzo** [it] *m*

es atrezzo; attrezzzeria; utilería
fr accessoires
it attrezzo
en properties
de Requisiten

TEATRE. Conjunt d'accessoris de decoració, de mobiliari, etc., que s'utilitzen en el muntatge d'una escenografia.

au-pair [fr] *m i f*

es au pair
fr stagiaire au pair
it au pair
en au pair

TREBALL. OCUPACIÓ. Persona jove que temporalment, a canvi de la manutenció i l'allotjament, té cura dels infants d'una família en un país estranger, amb l'objectiu d'aprendre'n la llengua.

Nota: Eventualment s'ocupa d'altres feines domèstiques.

auulé *m*

es awele
fr awélé
it awele
en awélé; oware; wari
de Awele

JOCS. Joc de mancala que es juga amb quaranta-vuit peces sobre un tauler format per dues rengleres de sis forats, i en què els dos jugadors que hi participen intenten aconseguir més peces que el contrari.

avancé *m*

es avance; avancé
fr avancée
en fly-sheet extension

TURISME. Tendal, generalment d'estructura metàl·lica i tancat amb cremalleres, que, en un alberg mòbil, protegeix de les inclemències del temps.

babaganuix *m*

sin. **mutàbal** *m*

es baba ghannuj; mutabal; mutabbal
fr baba ghannouge; baba ghannouj; caviar d'aubergines; moutabal; moutabbal
en baba ganooj; baba ga noush; mutabal; mutabbal

GASTRONOMIA. Puré d'albergínies escalivades, generalment condimentat amb all, llimona, oli d'oliva i tahina, típic del Pròxim Orient.

Nota: Algunes fonts distingeixen entre *babaganuix* i *mutàbal* segons la incorporació o no de determinats ingredients, però generalment es consideren sinònims.

baclaua *m*

es baclava; baklava
fr baklava
it baklava; baqlawa
en baclava; baklava

GASTRONOMIA. Patisset de pasta de full farcit de festucs, nous o ametlles i cobert de mel, típic de Turquia i dels països del Pròxim Orient.

Nota: La denominació *baclaua* és una adaptació de l'àrab. L'adaptació a partir del turc seria *baklava*.

bèndix *m*

veg. **mecanisme de Bendix** *m*

best seller [*en*] *m*

es best-seller
fr best-seller
en best-seller

LITERATURA. Llibre més venut en un període de temps determinat.

bicicleta tot terreny *f*

sigla **BTT** *f*

es bicicleta de muntanya; BTT
fr vélo de montagne; vélo tout terrain; VTT
en mountain bike; MTB

CICLISME DE MUNTANYA. Especialitat del ciclisme de muntanya que es practica en espais naturals i amb bicicletes tot terreny.

blocar *v tr*

es blocar
fr bloquer; capter; prendre
en catch, to; gather, to; save, to; stop, to

FUTBOL. Aturar la pilota, el porter, amb les mans o els braços, subjectant-la fortament contra el cos.

bloquejar *v tr*

es bloquear
fr bloquer
en block, to

HANDBOL. Obstruir l'acció d'un adversari amb l'objectiu que un company d'equip quedi lliure del marcatge d'un defensor.

bodi *m*

es body
fr body; justaucorps
it body
en body; bodysuit

INDUMENTÀRIA. Peça de roba, generalment interior, que cobreix el tronc fins a l'engonal.

bonderitzar *v tr*

es bonderizar
fr bonderiser
en bonderize, to

INDÚSTRIA METAL·LÚRGICA. Protegir un metall mitjançant bonderització.

box *m*

es box
fr box; stalle
en stalle box

HÍPICA. Compartiment d'una quadra o d'una altra instal·lació que serveix per a allotjar un cavall.

Nota: En plural, *boxes*.

box *m*

es box
fr puits; stand
en pit

ESPORTS DE MOTOR. Recinte destinat a l'assistència mecànica i tècnica de cadascun dels vehicles participants en una cursa de motor.

Nota: En plural, *boxes*.

boxar *v intr*veg. **boxejar** *v intr***boxejar** *v intr*sin. compl. **boxar** *v intr*

es boxear

fr boxer

en box, to

BOXA. Batre's a cops de puny d'acord amb el reglament de la boxa.

bric *m*den. com. **Tetra Brik®** *m*den. desest. **cartó** *m*; **tetrabric** *m*

es brik; tetrabrik

fr berlingot; brique

it tetrapacco

en brick; carton

ACONDUÏMENT. EMBALATGE. Envàs de cartó impermeabilitzat, generalment de forma paral·lelepipedica, per a productes alimentaris líquids.

brie [fr] *m*

es brie

fr brie

en Brie

LLET I DERIVATS. Formatge fet amb llet de vaca, de pasta tova i cremosa, amb la crosta florida, gust intens i presentat generalment amb forma de disc, originari de la regió francesa de Brie.

brífling *m*

es briefing

fr brief-client; briefing

en brief; briefing

PUBLICITAT. Document, elaborat generalment per l'anunciant, que recull informació sobre el mercat, el producte, el consumidor,

la competència, la distribució, els objectius de màrqueting, els objectius de comunicació, el pressupost de què es disposa per a fer una campanya publicitària, etc., i que es presenta a l'agència de publicitat perquè l'utilitzi com a guia d'instruccions per a elaborar l'estratègia publicitària.

Nota: Per extensió, reunió de treball en què l'anunciant exposa el contingut del brífing a l'agència de publicitat.

BTT *f*veg. **bicicleta tot terreny** *f***bussejar** *v intr*

es bucear

fr plonger

en dive, to

SUBMARINISME. Nedar mantenint-se sota l'aigua.

byte [en] *m*sin. **octet** *m*

es byte; octeto

fr byte; octet

en byte

de Byte

INFORMÀTICA. Cadena de bits de longitud fixa, habitualment 6 o 8, tractada com a unitat per un ordinador i que generalment correspon a un caràcter del codi ASCII.

Nota: En un sentit estricte *octet* designa la cadena formada per 8 bits, mentre que *byte* denomina qualsevol cadena de bits; ambdues denominacions es consideren, però, sinònimes atès que actualment un byte generalment està constituït per 8 bits.

És un acrònim de l'anglès *binary term*. Se sol abreviar internacionalment amb la forma *B*.

caiaç *m*

es kayak
fr kayak
en kaiak; kayak

PIRAGÜISME. Piragua de buc tançat proveïda de timó de peus per a un, dos o quatre tripulants que maniobren asseguts amb les cames lleugerament flexionades i utilitzen pales dobles.

caiaçpolo *m*

es kayak-polo
fr kayak-polo
en canoe polo

PIRAGÜISME. Modalitat de piragüisme consistent a jugar a polo amb caiaç.

caiaquista *m i f*

es kayakista
fr kayakiste
en kayaker; kayakist

PIRAGÜISME. Piragüista que competeix amb caiaç.

camp a través *m*

veg. **cross** *m*

casset de butxaca *m*

den. com. **Walkman**® *m*
es casete de bolsillo; walkman
fr baladeur
en walkman

IMATGE. SO. Aparell de reproducció de cassetts, de petites dimensions, consistent en una capseta proveïda d'un capçal de lectura i d'uns auriculars molt lleugers.

catch [en] *m*

es catch
fr catch
en catch-as-catch-can;
professional wrestling

LLUITA. Joc d'exhibició consistent a immobilitzar l'adversari durant tres segons, basat originàriament en algunes característiques de la lluita lliure.

CD de butxaca *m*

den. com. **Discman**® *m*
es discman
fr tourne-disque baladeur
en discman; portable CD player

IMATGE. SO. Aparell de reproducció de discos compactes, de petites dimensions, consistent en una capseta proveïda d'un capçal lector i d'uns auriculars molt lleugers.

chaise longue [fr] *f*

es chaise longue;
chaise-longue
fr chaise longue
en chaise longue

MOBLES. Gandula allargada d'interior, generalment encoixinada, amb un dels extrems elevat per a poder-hi descansar les cames.

cheshire [en] *m*

sin. **chester** [en] *m*
es cheshire; chester
fr chester
en Cheshire

LLET I DERIVATS. Formatge fet amb llet de vaca, de pasta premada ferma i gust lleugerament salat, presentat generalment amb forma de barra, originari de la ciutat anglesa de Chester, capital del comtat de Cheshire.

chester [en] *m*

sin. **cheshire** [en] *m*

cibulet *m*

- es* cebollino
- fr* ciboulette; civette
- it* aglio cipollino
- en* chives
- de* Schnittlauch
- la* *Allium schoenoprasum*

BOTÀNICA. Planta herbàcia de la família de les liliàcies, de tija terminada en una umbel·la de flors i de bulb enter arrodonit, cultivada per les seves fulles, cilíndriques i buides, que es fan servir en amanides i que també s'utilitzen com a condiment.

Nota: Convé distingir aquesta espècie de les que es denominen *porradell* (*Allium ampeloprasum*) i *cebolli* (*Asphodelus fistulosus*).

clear defensiu [clear: en] *m*

- es* clear alto; clear defensivo
- fr* dégagement de défense
- en* defensive clear; high clear

BÀDMINTON. Clear en què el volant s'eleva considerablement, de tal manera que el jugador guanya temps per recuperar una posició favorable.

clúster *m*

- es* clúster
- fr* grappe
- en* cluster

COMUNICACIONS. Conjunt d'unitats funcionals interconnectades per mitjà d'una xarxa que actuen com una sola unitat.

cocota *f*

- es* cocotera; cocotte
- fr* cocotte
- en* cocotte

UTILLATGE DE CUINA. Cassola rodona o ovalada, de parets altes i amb dues nanses, que disposa

d'una tapadora generalment amb una obertura que permet la sortida del vapor.

coixí de seguretat *m*

- es* airbag; colchón de aire; peto de seguridad
- fr* airbag; coussin de sécurité; coussin gonflable; sac gonflable
- it* airbag
- en* air bag; airbag

COMPONENTS D'AUTOMOCIÓ. Dispositiu de seguretat d'un vehicle consistent en un coixí que s'infla automàticament en produir-se una col·lisió frontal o frontolateral forta, i que serveix per a esmorteir el moviment dels ocupants.

comodí *m*

- den. desest. **jòquer** *m*
- es* comodín
- fr* joker
- en* wild card

INFORMÀTICA. Caràcter que, en una cerca de mot o en qualsevol altra operació, substitueix un altre caràcter o un conjunt de caràcters.

complex turístic *m*

- es* complejo turístico
- fr* centre touristique; station touristique; unité touristique
- en* resort; tourist complex

TURISME. Conjunt d'empreses turístiques situades en un indret, generalment d'una sola propietat, que ofereixen diversos serveis turístics, com ara allotjament, restauració, lleure o comerç.

corpus *m*

sin. **cos** *m*

den. desest. **còrpex** *m*

FIBRES. Part central material i principal de la fibra de llana, formada per cèl·lules fusiformes, ceratinitzades, d'1,2 a 4,6 µm de diàmetre i 100 µm de llargada, que constitueixen una estructura conjuntiva molt elàstica.

corrector líquid *m*

veg. **líquid correctiu** *m*

correu electrònic *m*

es correo electrónico

fr courriel; courrier électronique; messagerie électronique

it posta elettronica

en e-mail; electronic mail

INFORMÀTICA. Aplicació en un ordinador o en una xarxa d'usuaris per mitjà de la qual es poden enviar i rebre missatges.

còrtex *m*

sin. **escorça** *f*

FIBRES. Cutícula o pell que constitueix la part externa de la fibra de llana.

cos *m*

sin. **corpus** *m*

coulis [fr] *m*

es coulis; culis

fr coulis

it coulis

pt coulis

en coulis

GASTRONOMIA. Puré poc espès fet amb hortalisses, llegums, crustacis o fruites que s'utilitza com a acompanyament d'alguns plats.

cover-girl [en] *f*

es cover girl

fr cover-girl

it cover girl

en cover girl

FOTOGRAFIA. Noia que posa per als fotògrafs de les revistes il·lustrades, especialment per a il·lustrar la coberta.

criosublimació *f*

es criosublimación

fr cryodécapage

en cryo-etching; freeze-cleaving; freeze-etching

MEDICINA CLÍNICA. Tècnica emprada en la visualització de mostres biològiques mitjançant el microscopi electrònic, especialment en estudis de la membrana cel·lular, consistent a congelar l'espècimen amb nitrogen líquid, fracturar-lo amb un micròtom i sublimar-ne part del gel per veure la zona adjacent al lloc de la fractura.

cros *m*

sin. compl. **camp a través** *m*

es cros

fr cross

en cross-country

ATLETISME; CICLISME DE MUNTANYA; HÍPICA. Modalitat de cursa que consisteix a salvar els obstacles naturals d'un recorregut marcat a camp obert.

Nota: En plural, *cros*.

currículum *m*

es currículo; currículum

fr programme d'études

it curricolo

en curriculum

PEDAGOGIA. ENSENYAMENT. Definició de les línies generals d'un procés educatiu considerant els destinataris, els objectius cognitius, els continguts culturals, l'organització de les activitats educatives, els mètodes d'aprenentatge i les tècniques d'avaluació.

corsa de barrils *f*

es carrera de barriles
fr course de barils; course de tonneaux
en barrel racing

HÍPICA. Prova d'equitació western en què un genet ha de demostrar la seva habilitat fent un recorregut en forma de trèvol al voltant de tres barrils grossos disposats en triangle.

d'empresa a empresa *loc adj*

es business to business; entre empresas
fr interentreprise
en business-to-business

COMUNICACIÓ EMPRESARIAL. Dit de la comunicació especialitzada entre una empresa i els seus interlocutors professionals, que poden ser altres empreses o professionals independents.

damnatio memoriae [la] *m*

es damnatio memoriae
en damnatio memoriae

EPIGRAFIA. PALEOGRAFIA; ARQUEOLOGIA. Part d'una inscripció romana cancel·lada per motius polítics o religiosos.

dashi [ja] *m*

es dashi
fr dashi
en dashi

GASTRONOMIA. Brou fet amb bonítol assecat i algues, propi de la cuina japonesa.

debutar *v intr*

es debutar
fr débiter

PATOLOGIA GENERAL. Manifestar els primers símptomes una malaltia, especialment una malaltia crònica o de curs llarg.

Nota: No té el mateix sentit que *començar* o *iniciar-se* una malaltia, perquè fa referència a les primeres manifestacions d'una malaltia que potser ja es tenia abans d'aquestes manifestacions. També és diferent el fet de *detectar* una malaltia (que implica la intervenció del professional mèdic) i el fet que una malaltia *debuti* (que no implica aquesta intervenció).

dejar fora de combat *v tr*

sin. **noquejar** *v tr*
es dejar fuera de combate; noquear; poner fuera de combate
fr knock-outer
en kayo, to; knock out, to; stop, to

BOXA. Vèncer el contrari per fora de combat.

descans *m*

es descanso
fr après-ski
it doposci
en after-ski; after-ski boot; après-ski

CALÇAT. Bota còmoda i resistent a les baixes temperatures que s'utilitza abans i, sobretot, després de practicar un esport d'hivern.

Nota: S'utilitza generalment en plural.

dessuadora *f*

den. desest. **suadora** *f*

es sudadera

fr pull d'entraînement;
sweatshirt

en sweatshirt

INDUMENTÀRIA. Samarreta de cotó de màniga llarga que s'utilitza generalment com a part superior del xandall o també com a peça de roba de carrer.

disc flexible *m*

veg. **disquet** *m*

discjòquei *m i f*

es disc-jockey; pinchadiscos

fr disc-jockey

en disc jockey

de Diskjockey

MÚSICA. Persona que té l'ofici de posar els discos, bé en una discoteca o sala de ball, bé en una emissora de ràdio.

Discman® *m*

veg. **CD de butxaca** *m*

disk pack *m*

veg. **pila de discos** *f*

disquet *m*

sin. compl. **disc flexible** *m*

es disco flexible; disquete

fr disque souple; disquette;
minidisque

it minidisco

en diskette; flexible disk;
floppy disk

MAQUINARI. Disc magnètic que, introduït en un ordinador, permet d'enregistrar-hi informació o consultar la que conté.

domus *f*

es domus

en domus

EQUIPAMENTS DOMÈSTICS; ARQUEOLOGIA. Casa unifamiliar de grans dimensions d'època romana o medieval.

dóner kebab *m*

veg. **xauarma** *m*

dos sota par *m*

veg. **eagle** [en] *m*

driblar *v tr*

sin. compl. **regatejar** *v tr*; **retallar** *v tr*

es driblar; regatear

fr dribbler

en dribble, to

ESPORTS I JOCS DE PILOTA. Esquivar, un jugador, les escomeses dels contraris mentre avança amb la pilota, sense perdre'n el control.

Nota: El sinònim complementari *retallar* és propi només de futbol.

dropar *v tr*

es dropar

fr dropper; plomber

en drop, to

GOLF. Posar la bola en joc en un alleujament deixant-la caure amb el braç estès a l'altura de l'espatlla.

eagle [en] *m*

sin. compl. **dos sota par** *m*

es eagle

fr aigle; eagle

en eagle

GOLF. Resultat de completar un forat amb dos cops per sota del par.

empatar *v tr i intr*

- es* empatar
- fr* égaliser
- it* impattare
- en* equalize, to; tie, to

ESPORTS. Obtenir, dos o més equips o esportistes, un empat.

encaminador *m*

- es* direccionador; router
- fr* programme d'acheminement; routeur
- en* router

COMUNICACIONS. Dispositiu intermedi d'una xarxa de comunicació que s'encarrega de l'encaminament.

enregistrador *m*

sin. **gravadora** *f*

- es* grabador; grabadora; registrador
- fr* enregistreur
- it* registratore
- en* recorder
- de* Aufzeichnungsgerät; Rekorder

MAQUINARI. Aparell que permet fixar i emmagatzemar dades en un suport físic per a conservar-les i poder-les reproduir posteriorment.

enregistrador de CD *m*

sin. **gravadora de CD** *f*

- es* grabador de CD; grabadora de CD; quemador de CD
- fr* brûleur de CD; enregistreur de CD; graveur de CD
- it* bruciatore di CD; registratore di CD
- en* CD burner; CD recorder; CD writer
- de* CD-Brenner; CD-Rekorder

MAQUINARI. Aparell que, per mitjà d'un làser, permet fixar i emmagatzemar dades en discos compactes per a conservar-les i poder-les reproduir posteriorment.

enregistrador de DVD *m*

sin. **gravadora de DVD** *f*

- es* grabador de DVD; grabadora de DVD; quemador de DVD
- fr* brûleur de DVD; enregistreur de DVD; graveur de DVD
- en* DVD burner; DVD recorder; DVD writer
- de* DVD-Brenner; DVD-Rekorder

MAQUINARI. Aparell que, per mitjà d'un làser, permet fixar i emmagatzemar dades en DVD per a conservar-les i poder-les reproduir posteriorment.

escanejar *v tr*

- es* barrer; escanear; explorar
- fr* balayer; scanner
- en* scan, to

MEDICINA CLÍNICA; INFORMÀTICA; ARTS GRÀFIQUES. EDICIÓ. Explorar seqüencialment un objecte o una regió mitjançant un escàner.

escàner *m*

- es* escáner
- fr* scanner
- en* scanner

MEDICINA CLÍNICA; MAQUINARI; ARTS GRÀFIQUES. EDICIÓ. Aparell òptic que explora un objecte o una regió i transfereix la informació que n'obté a un suport informàtic.

escarabat de maig *m*

sin. **escarabat de Sant Joan** *m*;

escarabat ratllat *m*

es escarabajo de San Juan;
escarabajo sanjuanero

fr hanneton

it maggiolino

en cockchafer; Jane beetle;
May beetle; May bug

de Maikäfer

la *Melolontha* spp.

ZOOLOGIA. Coleòpter de l'ordre dels pleurostictes, de la família dels escarabeids, d'antenes acabades en maça, tòrax de color negre amb diverses làmines que s'obren com un ventall i de larves rizòfagues, que sovint causa plagues importants en els conreus.

Nota: Les formes *escarabat de Sant Joan*, *escarabat de maig* i *escarabat ratllat* s'apliquen a les espècies designades amb els noms científics *Melolontha melolontha*, *Melolontha pectoralis* i *Melolontha hippocastani*.

escarabat de Sant Joan *m*

sin. **escarabat de maig** *m*

escarabat ratllat *m*

sin. **escarabat de maig** *m*

escorça *f*

sin. **còrtex** *m*

esker [en] *m*

es esker

fr esker

en eskar; esker

de Os

GEOLOGIA. Dipòsit fluvioglacial heteromètric, grollerament estratificat, en forma de cresta de traçat sinuós, que pot assolir llargàries quilomètriques i que correspon a una antiga xarxa de drenatge.

Nota: També es coneix internacionalment amb la denominació sueca *ås*.

esmaixar *v tr*

den. desest. **esmatxar** *v tr*

es dar un mate; hundir;
machacar

fr smasher

en dunk, to; jam, to; stuff, to

BASQUETBOL. Introduir la pilota amb força de dalt a baix dins la cistella.

espagueti *m*

es espagueti

fr spaghetti

it spaghetti

en spaghetti

ALIMENTACIÓ. Pasta alimentària d'origen italià de 2 a 3 mm de diàmetre i de més de 200 mm de longitud.

Nota: S'utilitza generalment en plural.

espàrring *m*

es compañero de
entrenamiento; sparring

fr partenaire d'entraînement;
sparring partner

it sparring partner

en sparring partner

BOXA. Persona que combat amb un boxejador per preparar-lo per a un combat.

esprintador -a *m i f*

den. desest. **esprinter** *m i f*

es esprinter

fr sprinter; sprinteur

it scattista; sprinter; velocista

en sprinter

ESPORTS. Esportista dotat d'una gran capacitat d'acceleració, especialment en les arribades.

estat de la qüestió *m*

- es* estado de la cuestión;
estado de la materia;
historia de la cuestión
fr état de la question
en state of the art

COMUNICACIÓ. INFORMACIÓ. Examen documental exhaustiu que es fa d'una matèria determinada, generalment com a pas previ d'un treball de recerca.

estirafletxes *m i f*

- es* puller
fr puller
en puller

TIR AMB ARC. Persona delegada per l'arquer, que s'encarrega de verificar la puntuació obtinguda per un impacte i retirar les fletxes.

estrès *m*

- es* estrés
fr stress
en stress

PATOLOGIA GENERAL; PSICOLOGIA. Estat de tensió aguda de l'organisme provocat per una situació d'amenaça o d'agressió fisiològica, psíquica, etc.

Nota: En plural, *estressos*.

estrumogen *m*

- es* bociógeno
fr goitrogène
de Goitrogen

ENDOCRINOLOGIA. Substància que produeix goll.

facsimil *m*

veg. **fax** *m*

falàfel *m*

- es* falafel; felafel
fr falafel; felafel
it falafel
en falafal; falafel; felafel
de Falafel

GASTRONOMIA. Pilota de forma aplanada i molt especiada que s'elabora amb pasta de cigrons, típica del Pròxim Orient.

Nota: Per extensió, entrepà que se'n fa, generalment amb pa de pita.

falla de direcció *f*

- es* falla de desenganche; falla de desgarre; falla de desplazamiento horizontal; falla transcurrente
fr faille à décrochement horizontal; faille à rejet horizontal; faille décrochante
en longitudinal fault; strike-slip fault; transcurrent fault

GEOLOGIA. Falla en què els blocs es desplacen horitzontalment al llarg del pla de falla.

fax *m*

sin. compl. **facsimil** *m*; **telefax** *m*

- es* fax; telecopia; telefax
fr télécopie
en fax; fax copy

TELECOMUNICACIONS. Document transmès i reproduït mitjançant el procediment facsimil.

Nota: *Fax* prové de la reducció de la denominació *facsimil*.

fax *m*

sin. compl. **telefax** *m*

- es* fax; telecopiador
fr télécopieur
en fax; fax machine

TELECOMUNICACIONS. Aparell que s'utilitza per a enviar un fax.

fer càrving *v intr*

es carvear

fr carver

en carve, to

ESQUÍ ALPÍ; SURF DE NEU. Baixar un pendent fent viratges càrving.

fer godilla *v intr*

den. desest. **fer la serp** *v intr*

es hacer bedel; hacer godille

fr godiller

en wedeln, to

ESQUÍ ALPÍ. Baixar esquiant amb viratges i semiviratges curts i encadenats.

fer ràpel *v intr*

sin. compl. **rapelar** *v intr*

es rapelar

fr descendre en rappel;
rappeler

en abseil, to; rappel, to;
retrieve, to

MUNTANYISME. Baixar parets amb l'ajut d'una corda, generalment doble, que queda fixada per un pitó, una baga en el sortint d'una roca, un arbre, etc.

fer surf *v intr*

es surfear

fr surfer

en ride, to

SURF DE NEU. Practicar el surf de neu.

fer zàping *v intr*

es hacer zapping; zapear

fr pianoter; pittoner; zapper

en zap, to

TELEVISIÓ. Canviar freqüentment de canal de televisió mitjançant el comandament a distància.

fetch [en] *m*

es fetch; zona de generació de olas

fr course; fetch

en fetch; generating area

OCEANOGRAFIA. Zona on es genera mar de vent per l'acció d'un vent que té una direcció i una velocitat constants.

filigrana *f*

es filigrana; tatuaje numérico

fr filigrane; tatouage
d'images

en digital tattoo; watermark

INFORMÀTICA; INTERNET. Senyal invisible permanent que s'insereix a les imatges digitals que circulen per una xarxa, generalment Internet, a fi d'evitar el frau i la pirateria i de protegir els drets de la propietat intel·lectual.

flaix *m*

es flash

fr flash; lampe flash

en flash; flash bulb; flash lamp;
photoflash

FOTOGRAFIA. Aparell utilitzat en fotografia que produeix una llum molt intensa de curta durada, a fi de compensar la insuficiència o el desequilibri de la llum disponible per a la presa d'una fotografia.

formatar *v tr*

den. desest. **formatejar** *v tr*

es formatear

fr formater

en format, to

ESTRUCTURA DE LES DADES. Adaptar un suport a un format determinat perquè el sistema hi pugui llegir i escriure dades.

fornax [la] *m*

es fornace; fornax
 en fornax

EDIFICIS. ESPAIS DE CONSTRUCCIÓ;
 ARQUEOLOGIA. Cambra de com-
 bustió d'un forn romà.

fulcrum [la] *m*

es fulcrum
 en fulcrum

ARQUEOLOGIA. Guarniment can-
 toner de lilit.

gemmoteràpia *f*

es gemoterapia; yemoterapia
 fr gemmothérapie
 en gemmotherapy

TERÀPIES ALTERNATIVES. Mètode
 terapèutic basat en la utilització
 de macerats compostos de glice-
 rina, gemmes i altres teixits vege-
 tals tendres, que es fa servir per a
 promoure el drenatge de toxines
 i fluïxos acumulats a l'organisme.

gloucester [en] *m*

es gloucester
 fr gloucester
 en Gloucester

LLET I DERIVATS. Formatge fet
 amb llet de cabra, de pasta prem-
 sada molt ferma, madurat durant
 un període de dos mesos, origi-
 nari de la ciutat anglesa de Glou-
 cester.

gravadora *f*

sin. **enregistrador** *m*

gravadora de CD *f*

sin. **enregistrador de CD** *m*

gravadora de DVD *f*

sin. **enregistrador de DVD** *m*

greda *f*

veg. **lapil-li** *m*

green [en] *m*

es green; putting green
 fr green; putting green; vert
 en green; putting green

GOLF. Terreny cobert de gespa
 arranada on hi ha el forat, espe-
 cialment preparat per als putts.

greu *adj*

den. desest. **sever -a** *adj*

es agudo; fuerte; grave
 fr fort; grave; intense
 en severe

PATOLOGIA GENERAL. Dit del mal
 o de la malaltia que es manifesta
 de manera intensa o que pot te-
 nir conseqüències importants.

Nota: Segons el context, també po-
 den ser adequades les formes *intens*
-a, *fort -a*, *agut -uda*, etc.

guerra de pintura *f*

es batalla de pintura; guerra
 de pintura; paintball
 fr paintball
 pt paintball
 en paintball; paintball war game
 de Paintball

JOCS. Joc que es practica a l'aire
 lliure i que consisteix a dividir els
 participants en dos equips, els
 jugadors dels quals es disparen
 boles de pintura els uns als al-
 tres mitjançant unes escopetes
 especials d'aire comprimit.

haik *m*

es haik; haique
 fr haïk
 en haick; haik

INDUMENTÀRIA. Peça de tela llarga
 i de forma rectangular típica del
 nord d'Àfrica amb què es cobreix
 el cap i el cos per sobre del ves-
 tit, especialment les dones.

Nota: La transcripció simplificada de
 la denominació àrab original és *hàik*.

handicap *m*

es handicap; ventaja
fr handicap; marge d'erreur
en handicap

GOLF. Nombre de cops que, en algunes competicions, es descompta a un jugador amateur d'acord amb el seu nivell de joc, a fi que puguin competir junts golfistes de nivells de joc diferents amb opcions de victòria equitatives.

hèlix *m*

es heliox
fr héliox
en heliox

SUBMARINISME. Mescla d'heli i oxigen continguda a pressió en les botelles d'aire comprimit, que és inspirada per un submarinista en immersions de gran profunditat.

hemianopia *f*

sin. **hemianòpsia** *f*

es hemianopía; hemianopsia
fr hémianopie; hémianopsie
en hemianopia; hemianopsia

OFTALMOLOGIA. Visió deficient o ceguesa en una meitat del camp visual com a conseqüència d'una lesió de les vies nervioses.

hemianòpsia *f*

sin. **hemianopia** *f*

hijab *m*

es hidjab; hijab
fr hidjab; hidjâb
en hijab

INDUMENTÀRIA. Mocador amb què algunes dones musulmanes es cobreixen els cabells i el coll.

hoquei *m*

sin. compl. **hoquei sobre herba** *m*

es hockey; hockey sobre hierba
fr hockey; hockey sur gazon
en field hockey; hockey

HOQUEI SOBRE HERBA. Esport de conjunt practicat a l'aire lliure en un camp de joc de gespa entre dos equips d'onze jugadors cadascun que consisteix a impulsar una bola amb l'estic cap a la porteria defensada per l'equip contrari, amb l'objectiu de marcar gols.

hoquei sobre herba *m*

veg. **hoquei** *m*

hummus *m*

es hummus; humus
fr hommos; hoummos
it hummus
en hoummos; hummus; humus

GASTRONOMIA. Puré de cigrons que se sol condimentar amb llimona, tahina, alls, oli d'oliva i julivert, típic del Pròxim Orient.

husky siberià [husky: en] *m*

es husky siberiano
fr husky
it husky
en Siberian Husky

MÚIXING I PULCA. Gos d'origen àrtic de pèl abundós i espès de color gris, marró o negre amb taques blanques, orelles de punta i ulls oblics, utilitzat com a animal de tir de trineus.

imagines maiorum [la] *f pl*

es imagines maiorum
en imagines maiorum

ARQUEOLOGIA; ESCULTURA. Imatges dels avantpassats venerades pels romans.

in situ *loc adj*

es in situ
en in situ; on-site

ARQUEOLOGIA. Dit de la resta arqueològica que ha estat trobada en posició primària.

indicador de funció *m*

es tooltip; ventana de pistas
fr bulle d'aide; infobulle
en balloon help; help balloon; tooltip

INFORMÀTICA. Etiqueta d'ajuda que es desplega quan el punter del ratolí se situa sobre una eina determinada d'una aplicació, i que conté informació sobre les funcions d'aquesta eina.

interlletratge *m*

es kerning
fr crénage; modification d'approche
en kerning

ARTS GRÀFIQUES. EDICIÓ. Operació consistent a augmentar o reduir uniformement l'espai existent entre dos caràcters contigus.

itàlic *m*

es itálico
fr italico
it italico
en Italic

LLET I DERIVATS. Formatge fet amb llet de vaca, de pasta prem-sada semidura i textura elàstica i compacta, originari d'Itàlia.

jarlsberg *m*

es jarlsberg
fr jarlsberg
en Jarlsberg

LLET I DERIVATS. Formatge fet amb llet de vaca, de pasta prem-sada molt ferma, de color daurat i amb forats de dimensions irregulars, que té un gust suau i dolç de nous, originari de la ciutat noruega de Jarlsberg.

kame [gd] *m*

es kame
fr kame
en kame

GEOLOGIA. Dipòsit fluvioglacial, en forma de turó de pocs metres d'alçària, constituït per sediments estratificats abandonats per l'aigua de fusió d'una glacera i que tendeixen a omplir la part lateral d'un marge glacial.

kirsch *m*

es kirsch
fr kirsch
en kirsch

BEGUDES. Aiguardent de cireres que s'elabora sobretot a Alemanya, Suïssa i França.

kitsch *m*

es kitsch
fr kitsch
en kitsch
de Kitsch

ART. Tendència estètica que es caracteritza per una mescla d'elements que es consideren pas-sats de moda i de mal gust.

klippe *f*

es klippe
fr klippe; lambeau de charriage; lambeau de chevauchement
en klippe
de Klippe

GEOLOGIA. Massa rocallosa aïllada que constitueix el testimoni d'un mantell de corriment erosionat.

kopje [af] *m*

- es* kopje
fr castle-kopjé; kopjé
en castle kopje; kopje; koppie;
rock tower
de Kleininselberg

GEOLOGIA. Inselberg de dimensions decamètriques, de relleu ruïniforme, modelat sovint a partir de roques cristal·lines a les planes tropicals àrides d'Àustràlia, el sud d'Àfrica i el Sàhara.

lambada *f*

- es* lambada
fr lambada
it lambàda
en lambada

DANSA. Ball de parella, d'origen brasiler, en què els balladors, estretament enllaçats, fan ondular marcadament els malucs i les espatlles.

Nota: El ritme és semblant al de la cúmbia, i presenta també elements propis del rock.

lapiaz *m*

- sin. **rascler** *m*
es lapiaz; lenar
fr lapiaz
en karren
de Karren; Schratten

GEOLOGIA. Conjunt de solcs, estries i canals profunds separats per arestes tallants irregulars d'1 cm a 1 m de profunditat, que s'originen a la superfície de les roques calcàries per l'acció corrosiva de les aigües salvatges.

Nota: En plural, *lapiaz*.

lapil·li *m*

- sin. compl. **greda** *f*
es lapilli; picón
fr lapilli
en cinder; lapilli
de Lapilli

PETROLOGIA. Material volcànic constituït per fragments de lava irregulars o piroclasts de 2 a 30 mm o de 2 a 64 mm, segons la classificació granulomètrica que s'adopti.

larvikita *f*

- es* larvikita
fr larvikite
it larvikite
en larvikite
de Larvikit

GEMMOLOGIA. Roca ígnia formada bàsicament per una barreja d'ortòclasi i oligòclasi.

Nota: La denominació *larvikita* prové de la localitat de Larvik (Noruega). Produeix una adularescència entre blava i grisa que la fa semblant a la labradorita.

libido *f*

- es* libido
fr libido
en libido

PSICOLOGIA. Impuls fonamental i força creadora de l'energia vital que brolla de l'instint o principi de vida, i origina i dirigeix les manifestacions de l'impuls sexual.

línia permanent *f*

- es* línea caliente
fr assistance téléphonique
en hot line

MÀRQUETING. COMERCIALIZACIÓ. Línia telefònica oberta les 24 hores del dia, o durant un horari ampli, mitjançant la qual una empresa presta servei d'assessorament, de consulta o bé d'assistència tècnica als seus clients.

líquid correctiu *m*

sin. compl. **corrector líquid** *m*

den. com. **Tipp-Ex®** *m*

es corrector líquido;
líquido corrector
fr correcteur liquide
en correcting fluid;
correction fluid

MATERIAL D'OFICINA. Líquid generalment blanc que s'utilitza per a tapar errors d'escriptura o de dibuix i que permet, un cop sec, d'escriure-hi al damunt.

lísing *m*

sin. **arrendament financer** *m*

lissencefàlia *f*

sin. compl. **agíria** *f*

es agíria; lissencefalia
fr agyrie; lissencéphalie
en agyria; lissencephalia;
lissencephaly
de Agyrie; Agyrismus;
Lissenzephalie

NEUROLOGIA. Absència de circumvolucions cerebrals, característica dels mamífers no placentaris, que en l'ésser humà pot representar l'estadi final d'un procés d'esclerosi cerebral o ser una malformació congènita.

llista d'èxits *f*

es hit parade; lista de éxitos
fr hit-parade; palmarès
en hit parade

MÚSICA. Llista classificadora dels discos més venuts elaborada, normalment, pels discjòqueis de les emissores de ràdio i de televisió.

lluneta *f*

es luneta; lunette
fr lunette
en lunette

GEOLOGIA. Dipòsit d'origen eòlic de materials molt fins, com ara llim, argila o sorra fina, en forma de mitja lluna asimètrica, que se sol formar a la vora d'una depressió hidroèlica o d'una sebka al costat de sotavent.

locus *m*

es locus
fr locus
en locus

GENÈTICA. Posició d'un gen en un cromosoma.

Nota: En plural, *locus* o *loci*.

luddita *m i f*

es ludita
fr luddite
it luddista
en Luddite

SOCIOLOGIA. Membre d'unes bandes d'obers anglesos que, al principi del segle XIX, es van organitzar per a impedir, mitjançant la violència, la introducció de màquines en la indústria.

Nota: La denominació anglesa *Luddite* prové del nom del líder d'aquestes bandes organitzades, Ned Ludd.

macellum [la] *m*

es macellum
en macellum

EDIFICIS. ESPAIS DE CONSTRUCCIÓ; ARQUEOLOGIA. Construcció romana que s'utilitzava com a mer-

cat de productes alimentaris, formada per un pati porticat voltat de locals i amb un tolos central de funció bàsicament decorativa.

maquinari *m*

es equipo físico; hardware
fr matériel
en hardware

MAQUINARI. Conjunt d'elements físics d'un sistema informàtic.

marató d'alta muntanya *f*

es skymarathon
fr skymarathon
it skymarathon
en skymarathon

MUNTANYISME. Cursa d'altitud que consisteix a recórrer una distància superior a la de la mitja marató (21,079 km), en terrenys situats a més de 4.000 m d'altitud, amb pendents que no poden excedir els 40° ni superar el segon grau de dificultat tècnica.

Nota: En la denominada *marató clàssica d'alta muntanya* la distància recorreguda està compresa entre els 21,079 km i els 42,195 km i el desnivell total supera els 2.000 m. En la denominada *marató olímpica d'alta muntanya*, en canvi, la distància recorreguda és de 42,195 km i el desnivell total no sobrepassa els 2.000 m.

marc *m*

es marco
fr cadre
en frame

PROGRAMARI. Cadascuna de les zones separades de la pantalla d'un ordinador, sovint delimitada gràficament, que s'activa independentment de la resta.

màrqueting *m*

es marketing; mercadotecnia
fr marketing; mercatique
en marketing

MÀRQUETING. COMERCIALITZACIÓ. Aplicació d'un conjunt de tècniques planificades, coherents i dinàmiques per a obtenir un procés eficient de producció, distribució i venda de productes o de serveis.

màster *m*

sin. compl. **mestratge** *m*

es máster
fr maîtrise
en master

PEDAGOGIA. ENSENYAMENT. Curs de formació professional especialitzada que s'imparteix en certes escoles i universitats, preferentment dirigit a postgraduats de llicenciatura.

masterització *f*

es masterización
fr matricage
it masterizzazione
en mastering
de Masteraufzeichnung;
Mastering

IMATGE. SO. Procés d'obtenir la còpia mestra de l'original d'un enregistrament.

masteritzar *v tr*

es masterizar
it masterizzare
en master, to

IMATGE. SO. Obtenir la còpia mestra de l'original d'un enregistrament.

mecanisme de Bendix *m*

sin. compl. **bèndix** *m*

es bendix; dispositivo de inercia

ENGINYERIA MECÀNICA. Mecanisme que, en alguns motors d'arrencada, aprofita la força d'inèrcia per a fer desplaçar, mitjançant unes estries, el pinyó d'arrencada fins a sobre de la corona dentada del volant, de manera que posa en marxa el vehicle.

melé *f*

veg. **melé ordenada** *f*

melé *f*

es melé
fr mêlée
it melée
en melée

GEMMOLOGIA. Assortit de brillants de mides variades amb un pes inferior a 0,2 quirats que s'empra per a embellir les muntures de pedres més grosses.

melé ordenada *f*

sin. compl. **melé** *f*
den. desest. **lluïta** *f*

es melé; melé ordenada
fr mêlée; mêlée ordonnée
it mischia; mischia ordinata
en scrum; scrummage

RUGBI. Jugada deguda a una falta que té lloc en el mateix punt on s'ha comès, consistent a ajuntar-se els davanters de cada equip formant dos blocs i, ajupits i agafats pels braços, empènyer-se els uns als altres procurant de talonar la pilota introduïda al passadís.

mestratge *m*

veg. **màster** *m*

miniaplicació *f*

es aplicacioncita; applique
fr applet; mini-application
en applet

PROGRAMARI. Aplicació simple amb una única funció específica, que no s'emmagatzema a la memòria de l'ordinador i que cal baixar cada vegada que es vol utilitzar.

mitjana de gols *f*

es goal average; porcentaje de goles; promedio de tantos
fr goal average
en goal average

ESPORTS I JOCS DE PILOTA. Conjunt de procediments matemàtics utilitzats per a desfer un empat entre dos o més equips amb els mateixos punts en la classificació d'un campionat de lliga, en què es tenen en compte el nombre de gols marcats i el nombre de gols rebuts.

monadnock *m*

es monadnock
fr monadnock
en monadnock

GEOLOGIA. Relleu residual conservat en un peneplà, en forma de turó rebaixat de vessants abruptes, la base del qual enllaça progressivament amb la superfície general del peneplà.

Nota: La denominació prové del nom d'una muntanya de New Hampshire, als Estats Units d'Amèrica.

mongeta azuki *f*

es alubia adzuki; judía azuki
fr adzuki; adzuki; haricot anguleux
it azuki; fagiolo adzuki
en azuki bean

ALIMENTACIÓ. Grana petita, arrodonida i vermella de la planta lleguminosa *Vigna angularis*, cultivada originàriament a l'est asiàtic.

montàsio *m*

es montasio
fr montasio
it montasio
en Montasio

LLET I DERIVATS. Formatge fet amb llet de vaca, de pasta prem-sada ferma, madurat durant un període de tres a divuit mesos, amb una crosta que es va endurint amb el temps, de gust ric i afruitat, originari d'Itàlia.

Nota: La denominació prové del nom d'un cim dels Alps del Friül, el *Jóf di Montâs*, en italià *Giogo di Montasio*.

motocròs *m*

es motocross
fr motocross
en motocross

ESPORTS DE MOTOR. Modalitat de motociclisme que consisteix a disputar curses de velocitat en un circuit de terreny accidentat a camp obert.

múster *m*

es muster
fr concours régimal;
manoeuvres inter-corps;
muster
en fire muster; muster;
tournament

ESPORTS. Competició de bombers en què equips de sis persones han de disputar dues proves en les quals es valora la velocitat, la coordinació i la destresa en la manipulació de mànegues, escales i galledes.

Nota: Constitueixen el múster el carro portamànegues i la brigada de galledes.

mutàbal *m*

sin. **babaganuix** *m*

nicab *m*

es niqab
fr niqab
en niqab

INDUMENTÀRIA. Mocador amb què algunes dones musulmanes, especialment les dels països del golf Pèrsic, es cobreixen els cabells, el coll i la cara, excepte els ulls.

noquejar *v tr*

sin. **deixar fora de combat** *v tr*

nota adhesiva *f*

den. com. **Post-it®** *m*

es nota adhesiva; nota de quita y pon
fr feuille mobile; feuillet mobile; papillon adhésif repositionnable
en loose-leaf paper; removable self-stick note

MATERIAL D'OFICINA. Full petit, generalment de color, amb una banda adhesiva que permet d'enganxar-lo i desenganxar-lo diverses vegades, utilitzat per a deixar notes.

nyoqui *m*

es ñoqui
fr gnocchi
it gnocco
en gnocchi

ALIMENTACIÓ. Producte alimentari de forma arrodonida elaborat amb patates barrejades amb farina de blat, mantega, llet, ou i formatge ratllat.

octet *m*

sin. **byte** [en] *m*

ordinador de butxaca *m*

es ordenador de bolsillo
fr ordinateur de poche
en hand-held computer; palmtop computer; pocket computer

MAQUINARI. Ordinador portàtil petit, sense disc dur ni lector de disquets, que funciona amb una bateria i que conté aplicacions específiques.

Nota: Algunes de les aplicacions que poden instal·lar-se en un ordinador de butxaca són les d'agenda electrònica, correu electrònic o llibre electrònic.

papillota *f*

es papillota; papillote
fr papillote
en papillote

UTILLATGE DE CUINA. Full de paper d'alumini o de paper untat amb oli, amb què s'embolica un aliment per a coure'l al forn.

parkeritzar *v tr*

es parkerizar
fr parkériser
en parkerize, to

INDÚSTRIA METAL·LÚRGICA. Protegir un metall mitjançant parkerització.

paté *m*

es paté
fr pâté
en pâté

GASTRONOMIA. Pasta cuita feta de fetge i una barreja de carn, menuts i greix, a la qual s'afegeixen ingredients diversos per a lligar-la, com ara ous, i per fer-la untuosa, com ara llet o brou, juntament amb altres condiments, espècies i substàncies aromàtiques.

Nota: La preparació del paté pot ser molt variada segons els components que contingui (peix, arròs, etc.).

patrocinador -a *m i f*

es patrocinador; sponsor
fr commanditaire; sponsor
en sponsor

MÀRQUETING. COMERCIALIZACIÓ. Persona física o jurídica que fa un patrocini.

pedigrí *m*

es pedigrí
fr pedigree
en pedigree

VETERINÀRIA; ETNOLOGIA. Genealogia d'un animal de raça pura.

pila de discos *f*

sin. compl. **disk pack** *m*

es cargador de discos;
pila de discos
fr chargeur de disques;
pile de disques
en disk pack

MAQUINARI. Conjunt de discos magnètics que comparteixen un mateix eix i que se sotmeten conjuntament a un moviment de rotació, que fa desfilar les múltiples pistes davant dels capçals de lectura/escriptura.

pírcing *m*

es anillamiento; piercing
fr perçage; perçage corporel;
piercing
en body piercing; piercing

IMATGE PERSONAL. Tècnica que consisteix a subjectar joies o altres objectes travessant la pell, mucoses o altres teixits corporals.

pitch [*en*] *m*

es pitch
fr coup d'approche lobé;
pitch
en pitch; pitch shot

GOLF. Cop d'aproximació curt en què la bola s'aixeca amb una elevació considerable.

pizza *f*

es pizza
fr pizza
it pizza
en pizza

GASTRONOMIA. Pasta salada d'origen italià feta de pasta de pa i coberta amb tomàquet, formatge i altres ingredients salats, que es cou al forn.

plasma *m*

es plasma
fr plasma; plasmе
it plasma
en plasma
de Plasma

GEMMOLOGIA. Varietat criptocristal·lina de quars, opaca i de color verd fosc.

Nota: La denominació prové del mot grec *plásma* 'afaiçonat', i segurament es deu al fet que aquest material es feia servir per a fer entalles.

playback [en] *m*

es playback
fr playback
en playback

MÚSICA. Execució en què se simula cantar o interpretar una peça prèviament enregistrada.

plotejar *v tr*

veg. **traçar** *v tr*

polpetó *m*

es palpitón
fr paupeton; peupeton
it polpettone

ALIMENTACIÓ. Massa de carn picada i altres ingredients, de forma allargada, que es talla un cop s'ha condimentat i rostit.

polvoró *m*

es polvorón

ALIMENTACIÓ. Pastís petit elaborat amb farina, llard o mantega, i sucre, que es desfà en pols en ser mossegat.

Post-it® *m*

veg. **nota adhesiva** *f*

programari *m*

es equipo lógico; software; soporte lógico
fr logiciel
en software

PROGRAMARI. Conjunt sistemàtic dels programes d'explotació i dels programes que serveixen per a aplicacions informàtiques determinades.

programari gratuït *m*

es software gratuito
fr gratuitciel; logiciel gratuit
en free software; freeware

PROGRAMARI. Programari que es distribueix de manera gratuïta, el programador del qual conserva els drets d'autor però renuncia a cobrar-los.

pròvola *f*

es provola
fr provola
it provola
en provola

LLET I DERIVATS. Formatge fet amb llet de vaca o de búfala, de pasta fresca semidura, presentat amb forma esfèrica o oblonga, originari de la zona meridional d'Itàlia.

push [en] *m*

es push
fr coup extérieur; push
en push

GOLF. Cop en què la bola es dirigeix cap a la dreta si el jugador és dretà, o cap a l'esquerra si és esquerrà.

quad *m*

sin. compl. **quadricicle** *m*

es quad

fr quad; quadricycle;
quadrimoto

en quad

ESPORTS DE MOTOR. Motocicleta tot terreny de quatre rodes amb tracció total.

quadricicle *m*

veg. **quad** *m*

quàntum *m*

es cuanto; quantum

fr quantum

it quanto

en quantum

de Quant; Quantum

FÍSICA. Quantitat elemental amb què varia una magnitud física quantificada.

quota *f*

es cuota; participación de audiencia; share

fr part d'audience

en share; share of audience

PUBLICITAT. Percentatge d'audiència que té un suport publicitari, especialment una cadena de televisió, en un període determinat, en relació amb el total d'audiència del mitjà al qual pertany el suport.

R+D *f*

veg. **recerca i desenvolupament** *f*

ragusà *m*

es ragusano

fr ragusano

it cacio ragusano

en Ragusano

LLET I DERIVATS. Formatge fet amb llet de vaca, de pasta prem-sada ferma, madurat durant un període de tres a divuit mesos, amb una crosta que es va endurint amb el temps, amb gust ric i afruitat, originari de la ciutat siciliana de Ragusa.

rapelar *v intr*

veg. **fer ràpel** *v intr*

rascler *m*

sin. **lapiatz** *m*

reason-why [en] *f*

es reason why

fr reason why

en reason why; reason-why

PUBLICITAT. Justificació creativa que fa evident i creïble el benefici que la publicitat comunica al consumidor.

recerca i desenvolupament *f*

sigla **R+D** *f*

den. desest. **investigació i**

desenvolupament *f*

es investigación y desarrollo;
I+D

fr recherche et

développement;

recherche-développement;

R. et D.; R.-D.

en research and development;
R&D

RECERCA. Aplicació dels descobriments i avenços científics i tecnològics en la creació de materials, productes o serveis.

regalia *f*

sin. compl. **royalty** *m*

es regalía; royalty

fr redevance; royalty

en royalty

DRET. ADMINISTRACIÓ PÚBLICA. Dret que té una empresa de cedir tecnologies o d'usar una propietat industrial, com ara una patent o una marca registrada.

regatejar *v tr*

veg. **driblar** *v tr*

regnatge *m*

es reining; trabajo a la rienda

fr reining

en reining

HÍPICA. Prova d'equitació western consistent a fer un recorregut al galop durant el qual es duen a terme una sèrie d'exercicis encadenats en què es valora la precisió, la docilitat, el control i la calma amb què són executats pel cavall.

rènting *m*

es renting

fr louage

it renting

en renting

FINANCES. Contracte de lloguer de vehicles o béns d'equipament a mitjà termini que inclou a les quotes els costos de manteniment, assegurança i reparació, sense opció de compra final del bé arrendat.

retallar *v tr*

veg. **driblar** *v tr*

roux [**fr**] *m*

es roux

fr roux

en roux

PROCEDIMENTS CULINARIS. Preparat fet de farina i mantega que s'utilitza per a lligar salses, brous, sucs, etc.

Nota: El roux pot ser blanc, ros o fosc, segons el punt de torrat de la farina.

royalty *m*

veg. **regalia** *f*

sake *m*

es sake; saké

fr saké; saki

it sacchè; sake; sakè

en sake; saké; saki

de Sake

BEGUDES. Beguda alcohòlica típica del Japó, d'entre 12 i 17 graus, obtinguda per mitjà de la fermentació de grans d'arròs cuits.

santnectari *m*

es saint-nectaire

fr saint-nectaire

en Saint-Nectaire

LLET I DERIVATS. Formatge fet amb llet de vaca, de pasta prem-sada i textura suau, madurat durant un període de vuit setmanes, amb aroma d'herbes, originari de la vila occitana de Sant Nectari.

sari *m*

es sari

fr sari

it sari

en saree; sari

INDUMENTÀRIA. Vestit femení constituït d'una sola peça rectangular, generalment de cotó o de seda, d'uns cinc metres de llargada i poc més d'un metre d'amplada, que s'ajusta al voltant del cos sense costura ni agulles, propi dels països del subcontinent indi.

sashimi [ja] *m*

es sashimi
fr sashimi
en sashimi

GASTRONOMIA. Plat de la cuina japonesa elaborat a base de peix o marisc crus, en què els ingredients se serveixen tallats en làmines o en trossos i es mengen acompanyats de shoyu i de rave japonès.

servei *m*

den. desest. **sacada** *f*

es saque; serviciu
fr but [pilota]; engagement [handbol]; remise en jeu [handbol]; service
en serve; service

ESPORTS I JOCS DE PILOTA. Acció de posar la pilota, el volant, etc. en joc.

servei flic *m*

es servicio flick
fr service flick
en flick; flick service

BÀDMINTON. Servei, generalment utilitzat en el joc de dobles, consistent a simular un cop suau per, posteriorment, imprimir velocitat al volant amb un cop de canell brusc i fer que passi just per damunt de l'adversari.

servidor web *m*

es servidor web
fr serveur web
en web server

PROGRAMARI. Programa que, mitjançant el model client-servidor i el protocol de transferència d'hipertext, posa pàgines web a disposició dels internautes.

síndrome d'esgotament professional *f*

sin. compl. **síndrome del cremat** *f*

es sentimiento de quemado; síndrome de desgaste profesional; síndrome de estar quemado
fr syndrome d'épuisement professionnel
en burnout syndrome

PATOLOGIA GENERAL; PSICOLOGIA. Síndrome originada com a resposta a una situació d'estrès emocional crònic, que es dona especialment en professions assistencials, les quals exigeixen una relació constant i directa amb altres persones, i que es manifesta en forma d'esgotament físic i psicològic, una actitud despersonalitzada i un sentiment de falta de realització personal.

síndrome del cremat *f*

veg. **síndrome d'esgotament professional** *f*

surf *m*

es surf
fr surf; surfing
it surf
en surfing

VELA. Esport nàutic que consisteix a planar amb una planxa de surf sobre grans onades.

surf d'estel *m*

es flysurf; kitesurf
fr surf cerf-volant; surf-volant
en flysurfing; kiteboarding; kitesurfing

ESPORTS D'AVENTURA. Esport nàutic que es practica sobre una planxa i en què l'esportista, amb l'ajuda d'un estel de tracció que l'arrossega, es manté en equilibri sobre l'aigua i fa salts i acrobàcies.

surf de caiaç *m*

es surfski
fr surfski
it surfski
en surfski

ESPORTS D'AVENTURA. Esport nàutic, generalment practicat al mar, que consisteix a mantenir-se en equilibri sobre grans onades amb un caiaç de surf.

surf de neu *m*

es snowboard; surf de nieve
fr snowboard; surf de neige; surf des neiges
en snowboarding

SURF DE NEU. Esport d'hivern que consisteix a lliscar per la neu mantenint l'equilibri damunt d'una planxa de neu.

surf de vela *m*

es windsurf
fr planche à voile
it windsurfing
en windsurfing

VELA. Modalitat de vela lleugera que es practica amb una planxa de vela.

surf forapista *m*

es freeride; freeriding
fr freeride; surf des neiges tout terrain; surf tout terrain
en freeriding

SURF DE NEU. Modalitat de competició de surf de neu practcada sobre neu verge.

surf sense planxa *m*

den. desest. **surf de cos** *m*

es body surfing
fr surf sans planche
en body surfing

ESPORTS NÀUTICS. Surf que es practica deixant lliscar el cos sobre les onades, generalment amb l'ajut d'unes petites pales lligades a les mans que permeten dirigir els moviments a l'aigua.

sushi [ja] *m*

es sushi
fr souchi; sushi
it sushi
en sushi

GASTRONOMIA. Plat de la cuina japonesa elaborat a base d'arròs bullit avinagrat, acompanyat de peix o marisc, generalment crus, o de verdures.

tabule *m*

es tabbule; tabule; tabulé
fr tabboulé; taboulé
it tabbuleh
en tabbouleh; tabouleh

GASTRONOMIA. Amanida feta amb búrgul o cuscús, tomàquet, ceba, julivert i menta, que s'amaneix amb oli d'oliva i suc de llimona, originària de Síria i el Líban.

tagín *m*

es tajin
fr tajine
it tagine; tajine
pt tajine
en tagine; tajine
de Tajine

GASTRONOMIA. Estofat, generalment de carn o peix amb verdures, originari del nord d'Àfrica.

tagín *m*

es tajin
fr tajine
it tagine; tajine
pt tajine

en tagine; tajine

de Tajine

UTILLATGE DE CUINA. Plat de ceràmica o de fang cuit, proveït d'una tapadora cònica del mateix material, que s'utilitza en la cuina del nord d'Àfrica.

talonador -a *m i f*

sin. compl. **taloner -a** *m i f*

es talonador; taloneador

fr talonneur

it tallonatore

en hooker

RUGBI. Jugador situat al centre de la primera línia, entre els dos pilars, que en una melé ordenada ha de llançar la pilota amb el peu cap a la tercera línia del propi equip perquè l'agafi el mig de melé.

taloner -a *m i f*

veg. **talonador -a** *m i f*

tanatopràxia *f*

es tanatopraxia

fr thanatopraxie

en thanatopraxis

CIÈNCIES DE LA SALUT. Conjunt de tècniques de conservació i agencament de cadàvers, que inclou la tanatoplàstia i la tanatoestètica.

tancaments metàl·lics *m pl*

es carpintería metálica

fr charpente métallique;

menuiserie métallique

en hardware ironmongery

CONSTRUCCIÓ. Conjunt d'elements metàl·lics emprats per a tancar obertures o per a dividir espais interiors.

tatami *m*

es tapiz; tatami

fr tapis; tatami

en mat; tatami

JUDO; KARATE. Superfície quadrada composta de planxes, sobre la qual es practiquen el judo i el karate.

tècnica de la safata *f*

es ejercicio in basket;

técnica in basket

fr exercice de la corbeille;

exercice du courrier

en in-basket exercise;

in-basket technique

RECURSOS HUMANS. Exercici de simulació utilitzat en la formació i la selecció de personal, en què una persona exerceix el rol d'un directiu que ha d'actuar i prendre decisions en un període determinat de temps i d'acord amb un conjunt de situacions i informacions que se li presenten per mitjà de cartes, correus electrònics, informes, etc.

tecnologies de la informació i la comunicació *f pl*

sigla **TIC** *f pl*

es tecnologías de la información y la comunicación; TIC

fr technologies de l'information et de la communication; TIC

en information and communication technologies; ICT

INFORMÀTICA. Conjunt de tecnologies utilitzades per a procesar i transmetre informació en format digital.

telefax *m*
veg. **fax** *m*

telefax *m*
veg. **fax** *m*

tertúlia *f*
sin. **xat** *m*

es chat; tertulia
fr bavardage; chat
en chat

INFORMÀTICA; INTERNET. Comunicació simultània entre diverses persones a través d'Internet.

testar *v tr*

es testar
fr tester
en check, to; test, to; verify, to

FARMACOLOGIA. sotmetre un producte a un conjunt de paràmetres binaris per tal de comprovar-hi la presència o l'absència de determinades propietats.

testejar *v tr*

es testear
fr affleurer

INDÚSTRIA DE LA FUSTA. Treballar la testa d'una peça de fusta amb una eina de tall, com ara un ribot o un enformador.

Tetra Brik® *m*
veg. **bric** *m*

TIC *f pl*
veg. **tecnologies de la informació i la comunicació** *f pl*

Tipp-Ex® *m*
veg. **líquid correctiu** *m*

traçar *v tr*
sin. compl. **plotejar** *v tr*
es plotear; trazar
fr tracer
en plot, to

ARTS GRÀFIQUES. EDICIÓ. Reproduir un gràfic mitjançant un traçador.

transceptor portàtil *m*
sin. compl. **walkie-talkie** [*en*] *m*

es transmisor portàtil;
walkie-talkie
fr émetteur-récepteur
portatif; walkie-talkie
en portable transceiver;
walkie-talkie; walky-talky

TELECOMUNICACIONS. Transceptor d'una potència de transmissió d'entre 1 i 5 W, de dimensions petites i dotat d'una antena, que pot ser transportat per una persona.

trass *m*

es trass
fr trass
it trass
en trass
de Trass

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ. Material putzolànic natural que es troba a la regió renana, a Alemanya, que s'utilitza per a obtenir ciments de marcada durabilitat i que proporciona una resistència addicional als morters i formigons, per fixació de la calç alliberada en la hidratació del ciment portland.

tributari diferit *m*
sin. **yazoo** [*en*] *m*

es yazoo
fr affluent parallèle
en deferred stream; deferred tributary; yazoo

HIDROLOGIA. Afluent que s'escola en una plana d'inundació paral·lelament al corrent principal, amb el qual es pot comunicar en diverses ocasions aigües avall se-

gons l'alçada de la mota de separació entre els dos corrents.

Nota: La denominació *yazoo* prové del riu Yazoo, afluent del riu Mississipi.

trompe-l'oeil [fr] *m*

es trampantojo; trompe-l'oeil
fr trompe-l'oeil
it trompe-l'oeil
en trompe l'oeil
de Trompe-l'oeil

PINTURA. Obra pictòrica que, fonamentalment per mitjà dels recursos del clarobscur, la perspectiva i l'escorç, produeix la il·lusió que és composta d'objectes o figures reals.

twist [en] *m*

es twist; twister
fr twist; twister
en twist; twister

ESPORTS D'HIVERN. Salt amb què es fan girar els esquís 90° cap a un costat mantenint-los paral·lels, junts i perpendiculars al cos.

twist [en] *m*

es twist
fr twist
it twist
en twist

DANSA. Ball ràpid d'origen nord-americà, consistent en la rotació rítmica de les cames i dels malucs.

twist [en] *m*

es twist
fr twist
en Arabian salto

GIMNÀSTICA. Element executat al terra que consisteix a fer un gir de 180° i un mortal endavant.

txa-txa-txa *m*

es cha-cha-cha
fr cha-cha-cha

it cha cha cha
en cha-cha-cha

DANSA. Ball ràpid d'origen cubà de quatre temps que combina ritmes de la rumba i del mambo, caracteritzat perquè, en els dos primers temps, es fan dos passos lents acompanyats d'un moviment circular de malucs i flexió pronunciada de la cama que fa el pas i, en els dos últims temps, es fan tres passos ràpids gairebé sense desplaçar-se de lloc.

vacherin [fr] *m*

es vacherin
fr vacherin
en vacherin

LLET I DERIVATS. Formatge fet amb llet de vaca, de pasta crua premsada, suau i elàstica, madurat durant un període mínim de tres setmanes, amb gust lleugerament salat i textura cremosa, presentat amb forma de barra i envoltat d'una crosta d'escorça d'avet, originari de la Savoia.

Nota: Les varietats més populars són el vacherin friburguès i el vacherin Mont-d'Or.

vanitas [la] *f*

es vanidad; vanitas
fr vanitas; vanité
it vanitas
pt vanitas
en vanitas

PINTURA. Composició pictòrica, generalment una natura morta, que per mitjà d'objectes simbòlics representa la caducitat de la vida, la fugacitat dels plaers terrenals i la ineluctabilitat de la mort, habitual en la pintura holandesa, francesa i espanyola del segle XVII.

Nota: Els especialistes tendeixen a fer el plural a la manera llatina, *vanitates*.

Velcro® *m*

veg. **veta adherent** *f*

veta adherent *f*

den. com. **Velcro®** *m*

es velcro

fr fermeture adhésive

en hook and loop fastener;
touch fastener

CONFECCIÓ. Sistema de subjeció consistent en dues tires de teixit diferent que s'enganxen per pressió i se separen per tracció.

vol-au-vent [fr] *m*

den. desest. **volovan** *m*

es vol-au-vent; volován

fr vol-au-vent

it vol-au-vent

en vol-au-vent

de Blätterteigpastete;
Pastetchen; Vol-au-vent

ALIMENTACIÓ. Pastís de pasta fullada, de grandària i forma diverses, que es pot farcir amb preparacions salades o dolces.

W3 *m*

veg. **web** *m*

walkie-talkie [en] *m*

veg. **transceptor portàtil** *m*

Walkman® *m*

veg. **casset de butxaca** *m*

web *m*

sigla **W3** *m*; **WWW** *m*

es web; W3; WWW

fr Web; W3; WWW

en Web; World Wide Web;
W3; WWW

INFORMÀTICA; INTERNET. Sistema basat en l'ús de l'hipertext que

permet de cercar informació a Internet, accedir-hi i visualitzar-la.

Nota: El substantiu *web* actua sovint en aposició en funció adjectiva per formar termes relacionats, com ara *pàgina web* o *servidor web*. En alguns casos s'elideix el substantiu que actua com a nucli i el sintagma queda reduït a la forma *web*, que manté el gènere del substantiu elidit: per exemple, *un web* (masculí) per *un lloc web* o *una web* (femení) per *una pàgina web*.

wedge [en] *m*

es wedge

fr cocheur; wedge

en wedge

GOLF. Ferro amb un angle d'obertura gran, adequat per als cops d'aproximació.

Nota: Hi ha dos tipus de wedges: el wedge d'arena i el wedge de pitches.

whisky *m*

es güisqui; whisky

fr whisky

en whiskey; whisky

BEGUDES. Aiguardent d'origen escocès obtingut per destil·lació de cereals, generalment ordi, civada o sègol.

WWW *m*

veg. **web** *m*

xapata *f*

es chapata

it ciabatta

ALIMENTACIÓ. Pa d'origen italià, de forma aplanada i rectangular, amb la crosta gruixuda i la molla fosca i molt alveolada, elaborat amb farina de blat, farina de sègol i farina o extracte de malt.

xaptalització *f*

- es* azucarado en seco;
chaptalitzación
fr chaptalisation; sucrage
it zuccheraggio
en chaptalization; sugar
addition
de Chaptalisieren; Zuckering

VINIFICACIÓ. ENOLOGIA. Operació que consisteix a afegir sucre o determinats substituïts del sucre al most, abans de la fermentació alcohòlica o durant aquest procés, amb la finalitat d'augmentar el grau del vi.

xat *m*

sin. **tertúlia** *f*

xauarma *m*

sin. compl. **dóner kebab** *m*

- es* chawarma; doner kebab;
shawarma
fr chawarma; doner kebab;
shawarma
it doner kebab; shawarma
en doner kebab; shawarma

GASTRONOMIA. Carn marinada, generalment de be, que es cou en un ast vertical que es fa girar, i que se serveix tallada a tires, sovint com a farciment d'entrepà, típica del Pròxim Orient.

xebro *m*

- es* chevron
fr chevron; fer à repasser
en flat iron; flatiron

GEOLOGIA. Forma de relleu monoclinial, semblant a una V invertida, originada per erosió diferencial i que correspon a un estrat de roca resistent a l'erosió en un vessant d'un plec o en una cuesta.

xel *m*

- es* volandeira
fr pageline; vanneau
it canestrello; pettine
pt leque
en queen scallop
de gefelderte Kammmuschel;
kleine Pilgermuschel
la *Chlamys opercularis*

INVERTEBRATS NO ARTRÒPODES. Mol·lusc lamel·libranqui de l'ordre dels filibranquis, de la família dels pectínids, amb dues valves convexes, la closca amb plecs amples i arrodonits i de color clar, i les dues orelles de la xarnera desiguals.

Nota: El xel és molt apreciat per la seva carn gustosa.

xéquel *m*

- es* shekel
fr shekel; shékel
en shekel

FINANCES. Moneda de l'estat d'Israel.

Nota: La denominació *xéquel* té el mateix origen etimològic que *sicle*, que denomina una moneda d'origen babilònic.

xintz *m*

- es* chintz
fr chintz
it chintz; cintz
pt chintz
en chintz
de Chintz

TEIXITS. Teixit amb lligat de plana, generalment de cotó, que adquireix brillantor per una de les cares per mitjà d'un calandratge especial i, sovint, de la impregnació amb substàncies resinoses, i que s'empra en decoració.

xip *m*

es chip

fr puce

en chip

ELECTRÒNICA. Element bàsic de la microelectrònica que conté un circuit integrat o més.

yazoo [en] *m*

sin. **tributari diferit** *m*

zooteràpia *f*

es zooterapia

fr zoothérapie

en animal therapy; zootherapy

TERÀPIES ALTERNATIVES. Mètode terapèutic basat en la interacció del pacient amb animals, destinat al tractament de determinades afeccions físiques o psíquiques.

Aquests criteris han estat aprovats pel Consell Supervisor el dia 12 de maig del 2005, i s'editen com a primer volum de la col·lecció En Primer Terme, en el marc dels actes de celebració del vintè aniversari del Centre de Terminologia TERMCAT.

en primer terme

La publicació que teniu a les mans recull els criteris que el Consell Supervisor del TERMCAT aplica en l'estudi i el tractament dels manlleus i dels calcs en terminologia. Aquests criteris poden ajudar a valorar el tractament més adequat que cal donar, en els àmbits d'especialitat, a les formes manllevades, tant pel que fa a l'acceptació o al rebuig com al comportament morfològic d'aquests termes. El text es completa amb un annex amb les entrades terminològiques corresponents als termes normalitzats citats com a exemples per a facilitar-ne la consulta.

Aquest document és una actualització, ampliació i refosa dels dos criteris publicats pel Consell Supervisor els anys 1990 i 1992, titulats respectivament *Manlleus i calcs lingüístics en els treballs de terminologia catalana* i *Formació del plural dels manlleus*.

ISBN 84-9766-134-6

9 788497 661348